

From: 10.2.e
Subject: FW: 'Belgische regering erkent de Armeense genocide'
Date: maandag 6 juli 2015 17:13:02

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 19:36
To: 10.2.e
10.2.e

Dag 10.2.

Uitspraak van Michel volgt op een publieke discussie in BE die al enige tijd loopt en die de laatste maanden opnieuw opkwam. De uitspraak is dan ook gedaan in een antwoord op parlementaire vragen die gesteld zijn, van Kamerleden De Roover (N-VA) en Dewael (Open Vld) .

10.2.a

10.2.a

Zodra we iets opvangen van de Turkse reactie hier, zullen we ons melden.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 19:08
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: 'Belgische regering erkent de Armeense genocide'

10.2.e

Veel dank voor de snelle reactie. Standpuntwijziging zal in NLse Kamer ongetwijfeld aandacht krijgen.

Nog twee korte vragen:

- is er een specifieke politieke reden waarom Michel het Belgische standpunt heeft gewijzigd? Was dit anders een politiek issue geworden dat meer gedoe zou opleveren dan de verwachtbare Turkse reactie? Of een persoonlijke overtuiging?

- als jullie iets opvangen van die Turkse reactie houden we ons aanbevolen.

Groet, en nogmaals dank,

10.2.

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 17:34:21
To: 10.2.e

Subject: RE: 'Belgische regering erkent de Armeense genocide'

10.2.e

We hebben contact gehad met BE BZ om e.e.a. na te gaan. Hierbij de gevraagde bullets t.b.v. het bulletin van M:

Uitspraak MP Michel: Op donderdag 18 juni jl. heeft BE MP Michel in de BE Kamer van Volksvertegenwoordigers (BE TK) gedurende een debat aangegeven dat hij van mening is dat de 'tragische gebeurtenissen' die tussen 1915 en 1917 hebben plaatsgevonden in het Ottomaanse Rijk 'als een genocide moeten worden bestempeld', en dat dit ook het standpunt van de BE regering was. Hij kreeg in de Kamer veel applaus, ook vanuit de oppositie. 10 2 a

NB: Regering bestaat uit MR (Waalse liberalen), N-VA (Vlaams nationalist), Open-Vld (Vlaamse liberalen) en CD&V (Vlaamse christendemocraten).

Motie op komst: Uitspraak van Michel volgt op een discussie eind mei. Toen werd bekend dat de vier meerderheidspartijen die gezamenlijk de centrumrechtse BE regering vormen, voornemens waren een motie in te dienen. De motie betreft echter vooral een symbolische actie, waar geen juridisch gevolg aan zal worden gegeven. Ook zal geen sprake zijn van penalisering van ontkenning van de genocide, cf. bijv. Holocaust. Het gaat om een politieke daad. De motie dient (1) ingeschreven te worden, (2) in een parlementaire CIE besproken te worden (i.c. CIE BZ) en (3) plenair gestemd te worden in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Verder is, hoewel minder relevant op het dossier, ook het VLA parlement bezig met een motie.

Tijdpad motie: Wanneer de motie verwacht dient te worden is onduidelijk. Eind juni a.s. begint het BE parlementair reces. Het streven van de meerderheidspartijen is om de motie nog voorafgaand aan het reces in stemming te brengen. NB: stemming in de Senaat is niet noodzakelijk; het gaat hier immers niet om een wet.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 16:37
To: 10.2.e

Subject: FW: 'Belgische regering erkent de Armeense genocide'
Importance: High

Beste collega's,

Zouden jullie een appreciatie kunnen geven van deze ontwikkeling? Klopt het dat België nu een ander standpunt inneemt?

En waarom wisseling van standpunt, waarom nu, etc.

Alvast hartelijk dank,

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 16:17
To: 10.2.e
Subject: RE: Belgische regering erkent de Armeense genocide

Neen. Senaat wel.

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 16:16
To: 10.2.e
Subject: RE: Belgische regering erkent de Armeense genocide

Ik heb even niet paraat of dat een nieuw standpunt is. Had BEL al erkend?

De Kamervragen komen ongetwijfeld snel...

From: 10.2.e
Sent: donderdag 18 juni 2015 16:14
To: 10.2.e
Subject: Belgische regering erkent de Armeense genocide'

http://www.standaard.be/cnt/dmf20150618_01737341

10.2.e

10.2.e

| 2594 AC Den Haag |

10.2.e

From: 10.2.e
To: 10.2.e
 10.2.e
Subject: Kwestie Armeense genocide: Bondsdagdebat 2 juni
Date: donderdag 26 mei 2016 13:42:00

Beste collegae,

Zoals in eerder bericht al gememoreerd (zie: blnc-57/16), buigt het Duitse parlement zich op 2 juni over de kwestie van de Armeense genocide. Mede met dank aan 10.2.e een korte voorbeschouwing op basis van gesprekken met 10.2.e en 10.2.e 10.2.e.

- De Bondsdag stemt uiteindelijk op 2 juni over een motie waarin de kwestie van de Armeense genocide centraal staat, nadat de kwestie ruim een jaar geleden door Die Grüne op de agenda was gezet. Uit navraag bij betrokken Bondsdagfracties blijkt dat de motie over de kwestie van de Armeense genocide inhoudelijk twee zaken betreft: 1) de betiteling ervan als 'Völkermord' en 2) de Duitse medeverantwoordelijkheid hieraan ten tijde van het Duitse Rijk. Het gaat om een 'interfraktioneller Antrag', d.w.z. de motie wordt namens meerdere fracties ingediend, namelijk CDU/CSU, SPD en Die Grünen. De tekst is de afgelopen maanden door de parlementaire werkgroepen voor zowel buitenlandse zaken, Europese zaken als ook mensenrechten voorbereid.
- DUI MinBZ pleitte recentelijk in Der Tagesspiegel nog voor een terughoudende opstelling, inzet van Steinmeier is steeds geweest het historische verwerkingsproces tussen TUR en ARM over de kwestie te ondersteunen. Op de vraag of DUI MinBZ ook zal meestemmen tijdens het debat, meldde 10.2.e dat Steinmeier op moment van stemming op reis is, maar dat de 10.2.e en bloc vóór de motie zal stemmen. 10.2.a
- Dat de Bondsdag zich nu toch over de kwestie buigt, wordt door commentatoren als een tweeledige boodschap geduid: het parlement zou een signaal willen afgeven dat men ondanks intensief EU-TUR overleg inzake migratie niet afziet van voor Turkije onwelgevallige standpunten noch in dit kader zwicht voor druk vanuit de Bondsregering. De stemming in de Bondsdag is illustratief voor het ook in Duitsland steeds kritischer klimaat t.a.v. Turkije. Dat ook prominente leden van de CDU-fractie zich voor de motie hebben ingezet, wordt als een tegenslag voor Merkels inzet op 'Turkije als sleutelland' gezien.
- 10.2.a
 De Turkse ambassadeur in Berlijn riep de Bondsdag onlangs al op van de stemming af te zien. 10.2.a
 110.02.e
- De motie zal volgens gesprekspartners vermoedelijk geen elementen bevatten

waardoor de Bondsregering haar beleid inhoudelijk zal moeten wijzigen. Cf. de conceptmotie van vorig jaar wordt de regering opgeroepen te werken aan verzoening tussen TUR en ARM, maar dat is staand beleid. Verder gaat het om een parlamentsbesluit dat de regering formeel niet bindt.

Groet,

10.2.e

3 juni 2016

BZ-Vertrouwelijk

Duitsland - Bilateraal - Turkije – DUI erkent
Armeense genocide; gevolgen voor DUI – TUR
relatie?

Van : 10.2.e
Verzonden op : 3 juni 2016 14:22
Land/regio : Duitsland
Forum : Bilateraal

Samenvatting

- Duitse Bondsdag nam 2 juni jl. de "motie ter gedachtenis aan volkerenmoord op Armeniërs en andere christelijke minderheden in 1915 en 1916" aan. De motie wijst ook op de medeverantwoordelijkheid van het Duitse Rijk als toenmalige bondgenoot van het Ottomaanse Rijk. De motie op initiatief van coalitiefracties CDU/CSU, SPD en oppositiefracties Die Grünen werd met één onthouding en één stem tegen aangenomen.
- De motie bevat geen elementen op grond waarvan de Bondsregering haar beleid inhoudelijk moet wijzigen. Net als de conceptmotie van vorig jaar wordt de regering opgeroepen te werken aan verzoening tussen TUR en ARM, maar dat is staand beleid.
- TUR heeft bij monde van president Erdogan e.a. voorafgaand gewaarschuwd voor de negatieve effecten op de DUI-TUR relatie. Ankara heeft na de aanneming van de motie zijn ambassadeur in Berlijn teruggeroepen en de DUI *chargé d'affaires* ontboden. Steinmeier liet in een reactie weten dat het gaat om een 'onafhankelijke beslissing van de Duitse Bondsdag'.
- In TUR heeft de erkenning van de Armeense genocide door de Bondsdag tot stevige reacties geleid, zowel op politiek niveau als in de media. 10.2.a

Commentaar

- 10.2.a

Dit bericht is opgesteld door de posten Berlijn en Ankara.

'Interfraktionelle' motie van CDU/ CSU, SPD en B'90/ Die Grünen

- De Bondsdag nam gisteren (2 juni jl.) de motie aan ter gedachtenis aan volkerenmoord op Armeniërs en andere christelijke minderheden in 1915 en 1916. De motie wijst ook op de medeverantwoordelijkheid van het Duitse Rijk als bondgenoot toentertijd van het Ottomaanse Rijk.
- De motie was een initiatief van de coalitiefracties CDU/CSU, SPD en B'90 / Die Grünen. De tekst is de afgelopen maanden door de parlementaire werkgroepen voor zowel buitenlandse zaken, Europese zaken alsook mensenrechten voorbereid.
- Er was slechts één onthouding en één stem tegen. Een aantal Kamerleden van Turkse afkomst was niet aanwezig. De voorzitter sprak na de stemming van een 'bemerkenzwerte Mehrheit'.
- Stemming over de motie was vorig jaar uitgesteld op verzoek van Bondsregering, maar de motie is nu alsnog in stemming gebracht. Dat de Bondsdag zich nu toch over de kwestie buigt, wordt door commentatoren als een tweeledige boodschap geduid: het parlement zou een signaal willen afgeven dat men ondanks intensief EU-TUR-overleg over migratie niet afziet van voor Turkije onwelgevallige standpunten noch in dit kader zwicht voor druk vanuit de Bondsregering.
- De motie bevat geen elementen op grond waarvan de Bondsregering haar beleid inhoudelijk hoeft te wijzigen. Cf. de conceptmotie van vorig jaar wordt de regering opgeroepen te werken aan verzoening tussen TUR en ARM, maar dat is staand beleid. Verder gaat het om een parlamentsbesluit dat de regering niet formeel bindt.

Stemming in de Bondsdag

- Bijzonder is dat deze motie wordt gesteund door de regeringsfracties. Ministers die tevens lid van de Bondsdag zijn, hadden in theorie over deze kwestie kunnen stemmen. BK Merkel, MinBZ Steinmeyer en vice-BK Gabriel ontbraken echter bij de stemming, 10.2.a MinBZ Steinmeyer pleitte recentelijk nog voor een terughoudende opstelling; zijn inzet is het steeds geweest om het historische verwerkingsproces tussen TUR en ARM over de kwestie te ondersteunen. Voorafgaand aan stemming gaf de SPD echter aan *en bloc* vóór de motie te zullen stemmen.
- In aanloop naar de stemming werd er door Turks(-Duitse) organisaties actief gelobbyd om tegen te stemmen; in sommige gevallen werden parlementariërs zelfs (met de dood) bedreigd. Voorzitter van de Bondsdag Lammert refereerde hier tijdens zijn rede aan door te zeggen dat het Duitse parlement zich vrij moet kunnen uitspreken en zich vooral niet moet laten 'gijzelen' door buitenlandse mogendheden – ook niet door Turkije/ Erdogan. De bedreigingen tegen Bondsdagleden van Turkse afkomst veroordeelde hij. Ondanks het klimaat vooraf, verliep het debat als zodanig rustig. Er was weinig opwinding en de Armeense ambassadeur en twee Turkse diplomaten zaten naast elkaar op de publieke tribune.
- Inhoudelijk verliep het debat in lijn der verwachtingen; alle partijen benadrukten

DUI medeverantwoordelijkheid en gaven aan dat erkenning van de Armeense genocide de weg vrij zou maken voor verzoening tussen ARM en TUR ("Ohne Anerkennung, keine Annäherung und Versöhnung"). Ook zou erkenning van de Armeense genocide voorkomen dat de DUI rol ten tijde van het Duitse rijk gebagatelliseerd zouden worden ('auch um unsere deutsche Mitverantwortung nicht zu bagatellisieren, ist es wichtig, den Begriff Völkermord zu verwenden', aldus dhr. Bergner van de CDU/CSU-fractie).

Verwachtingen DUI - TUR relatie in Berlijn

- TUR heeft bij monde van president Erdogan en anderen voorafgaand gewaarschuwd voor de negatieve effecten op de DUI-TUR relatie. 10.2.a

Direct na aanneming van de motie heeft Turkije zijn ambassadeur in Berlijn teruggeroepen; niet veel later werd de DUI *chargé d'affaires* in Ankara ontboden.

- Hoewel DUI vooraf heeft aangegeven (formeel) protest van TUR te verwachten, 10.2.a

10 2 a

- MinBZ Steinmeier liet in een reactie weten dat de aanneming van de motie een 'onafhankelijke beslissing van de Duitse Bondsdag' is ('Dieses ist zunächst mal eine unabhängige Entscheidung des deutschen Bundestages') en herhaalde zijn inzet om het historische verwerkingsproces tussen TUR en ARM over de kwestie te ondersteunen. BK Merkel hield zich tijdens persconferentie met NAVO-topman Stoltenberg tamelijk op de oppervlakte en gaf aan dat de betrekkingen, de strategische belangen en de vriendschap tussen DUI en TUR sterk zijn ondanks het verschil van mening. DUI media melden inmiddels dat Yildirim vandaag een meer verzoenende toon aanneemt.

Reacties in Turkije

- Na de stemming liet Erdogan - vanuit Kenia waar hij op Staatsbezoek is - weten dat de stemming serieuze consequenties zou hebben voor de bilaterale relaties.
- Kersvers premier Yildirim stelde dat de resolutie was gebaseerd op "ungrounded claims" en dat Turkije niets heeft gedaan waarvoor het zich zou moeten schamen. De dag voor de stemming verwees hij naar de gebeurtenissen in 1915 als "ordinary events that could take place under conditions of WWI."
- Vicepremier en regeringswoordvoerder Kurtulmus sprak van een historische vergissing, die botst met de goede betrekkingen tussen beide landen. Hij noemde de resolutie "null and void". Wetenschappers en historici moesten de gebeurtenissen dulden, niet politici.

- Het Turkse ministerie van BZ gaf een uitgebreide verklaring uit, zie . Meest pregnante punten: "Defaming another country's history with irresponsible and unfounded parliamentary decisions is not the way to recognize your own dark history."; "Turcophobia and Islamophobia reaching to the level of racism, current developments in domestic politics and foreign policy, some arrogant and opportunist politicians, and the deep trauma created by Germany's record of past crimes against humanity and genocide extending from Namibia to the Holocaust may possibly be mentioned among the reasons lying behind this policy. Even worse, this initiative of Germany constitutes an attempt to assimilate Turks and Germans of Turkish origin, who have contributed significantly to the political, economic and socio-cultural life of Germany and to alienate them from their own history and self-identity. It is also for this reason that the initiatives for dictating the Armenian narrative to young generations by means of public education cause concern. Turkish children in Germany are expected to defend a narrative which they do not believe and know that it is untrue, so as to succeed in history classes."
- Minister van Justitie Bozdag twitterde 'You burn Jews in ovens, then you get up and decide to accuse the Turkish nation of genocide.' Hij kreeg bijval van verschillende van zijn collegae, waaronder vice-premier Simsek.
- De oppositiepartijen CHP en MHP gaven samen met regeringspartij AKP een verklaring uit: "We strongly condemn the resolution that is based on groundless Armenian allegations. The resolution has no historical or legal validity." De Koerdische partij HDP erkent als enige de Armeense genocide, mede vanwege de kwalijke rol die Koerdische Koerden hierbij hebben gespeeld.
- Ook in de media hebben zich de rijen gesloten en wordt de resolutie in scherpe bewoordingen - en met menig verwijzing naar rol DUI in de Holocaust - veroordeeld. Voorts veel speculaties over verborgen agenda's om Turkije 'klein te krijgen (en te houden)'. 11.1

Berichtgegevens

Aan : DGES; DGPZ; DEU; DIE; BPZ; MIGRATIETASKFORCE; DIE-IN; DIE-EX; ANK; ANK-PA; WAS-PA; PS; RS; BRE-ISH; BRE; BRE-UITBR; ANK-CDP; ATH-CDP; BDP-CDP; BKR-CDP; BLN-CDP; BRE-CDP; BRU-CDP; BTL-CDP; DUB-CDP; HEL-CDP; KOP-CDP; LIS-CDP; LJU-CDP; LON-CDP; LUX-CDP; MAD-CDP; NIC-CDP; PAR-CDP; PRA-CDP; RIG-CDP; ROM-CDP; SKO-CDP; SOF-CDP; STO-CDP; TAL-AMB; VAL-CDP; VIL-AMB; WAR-CDP; WEN-CDP; ZAG-CDP; BALTICUM-CDP; LON-PA; PAR-PA; MUN-CDP; DUS-CDP; SBV-MIN-AZ; SBV-MIN-VENJ

Opsteller : 10.2.e 10.2.e

Type : Beleids
 Prioriteit : Routine
 Rubricering : BZ-Vertrouwelijk
 Categorie : Verslag/Info

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het

From: 10.2.e
Subject: Bondsdag 25.2 kwestie Armeense genocide
Date: dinsdag 23 februari 2016 18:15:00

Beste collegae,

Korte update t.a.v. discussie over kwestie Armeense genocide in de Bondsdag:

- I.t.t. eerder gerapporteerde inschatting van 10.2.e staat de kwestie toch op korte termijn op de agenda van het Duitse parlement. Donderdagmiddag 25.2 a.s. behandelt Bondsdag motie van Bündnis 90/Die Grünen waarin zij oproept de 'volkerenmoord op de Armeniërs' te herdenken en de regering oproept deze als zodanig te erkennen.
- Regeringsfracties zouden volgens artikel in FAS 21.2 (zie onder) niet bereid zijn om de tekst als gezamenlijke motie in te dienen, hoewel hierover volgens Grünen-fractievoorzitter Özdemir in november 2015 door parlementariërs van SPD, CDU en Groenen overeenstemming bereikt zou zijn. Verder is Özdemir ontevreden omdat afspraken uit voorjaar 2015 over behandeling door VC BZ (Auswärtige Ausschuss) van eerdere ontwerp moties niet nagekomen zijn.
- Kwestie ligt uiteraard gevoelig voor coalitiepartners gezien onderhandelingen met 'sleutelland' Turkije, hierover bestaat al langer onvrede bij Grünen, in FAS 21.2 zegt Özdemir ervoor te passen dat Turkije de agenda van de Bondsdag bepaalt.

Tekst motie is nog niet beschikbaar. We melden ons als er nieuws is.

Groet,
10.2.e

[Redacted signature]

4. TR aanval op Kamerleden n.a.v. standpunt kwestie Armeense genocide

Krachtenveld Kamer

- Tweede Kamer nam op 22 februari 2018 (unaniem minus DENK) twee moties aan: Eén waarmee de Kamer de gebeurtenissen uit 1915 als genocide erkent (de Regering heeft geen oordeel over de vraag of er sprake was van genocide), en een tweede waarmee de regering wordt opgeroepen om iedere vijf jaar op regeringsniveau bij de jaarlijkse herdenking in Yerevan aanwezig te zijn.
- Kamerlid Voordewind meest actief op dit onderwerp, ook SGP en CDA erg vocaal.
- Bij begrotingsbehandeling BZ 2018 oproep van CU, CDA en SGP om woordgebruik 'kwestie van Armeense genocide' te vermijden. Daarnaast de vraag van SGP of het kabinet bij de jaarlijkse herdenking in Assen wil zijn.
- Op vragen van Kamerlid Van der Staaij zei u hierover tijdens de BZ Begrotingsbehandeling: *"De heer Van der Staaij vroeg of het kabinet daarnaast ook bij de herdenking in Assen wil zijn. Daar wil ik mij echt even op beraden. Daar wil ik op terugkomen, want dat brengt een aantal vragen met zich mee."*

Factbox

- N.a.v. de stemmingen in de Kamer over de motie waarmee de Kamer de gebeurtenissen uit 1915-1916 als genocide erkende, publiceerde een TR krant de foto's van vijf Kamerleden met een Turkse achtergrond, en stelde dat deze TR zouden verraden vanwege hun stemgedrag.
- In reactie hebben MinSZW en MinBZ in een Kamerbrief (geagendeerd voor dit debat) gesteld dat deze berichtgeving weliswaar voor rekening is van de TR krant die dit publiceerde, maar dat het kabinet er ook aan hecht te benadrukken dat dit 'onacceptabel' is.
- Staatssecretaris Menno Snel heeft als uitvoering van de motie Voordewind op 25 april jl. de herdenking in Yerevan bijgewoond, om op deze manier namens NL respect te tonen voor de nabestaanden van de gebeurtenissen.
- Er is wat het kabinet betreft (cf regeerakkoord) niet voldaan aan de voorwaarden voor het vaststellen van genocide: Er is geen uitspraak van een internationaal gerechts- en strafhof of een bindende resolutie van de VNVR. Daarnaast gaat het hier om gebeurtenissen die plaatsvonden ver vóór 1948, het jaar waarin de term genocide juridisch werd vastgelegd in het Genocideverdrag.
- Het kabinet doet daarom geen uitspraak over de vraag of er sprake was van een genocide, en blijft spreken van 'kwestie van de Armeense genocide' als het

4. TR aanval op Kamerleden n.a.v. standpunt kwestie Armeense genocide

parlement spreekt over 'genocide'. Tijdens de afgelopen BZ Begrotingsbehandeling heeft u aangegeven deze term waar mogelijk te vermijden en te spreken over 'vreselijke gebeurtenissen' of 'grootschalige moordpartij' – tenzij de Kamer expliciet spreekt over 'genocide'.

- De Federatie van Armeense Organisaties in Nederland (FAON) verzocht om een gesprek met u met het oog op het bijwonen van de jaarlijkse herdenking in Assen. Advies (separaat aan u voorgelegd) is om deze groep (andermaal) op ambtelijk niveau te ontvangen.

4. TR aanval op Kamerleden n.a.v. standpunt kwestie Armeense genocide

Q&A's

Inhoudsopgave:

1. Welke regeringsvertegenwoordiger gaat naar de herdenking in Assen?
2. Welke regeringsvertegenwoordiger gaat naar de herdenking in Yerevan in 2020?
3. Welke regeringen en/of parlementen hebben de Armeense genocide erkend?
4. Wat herdenkt u bij de jaarlijkse herdenking in Yerevan of Assen?
5. Hoe verhoudt de Armeense kwestie zich tot de drie voorwaarden die zijn genoemd in het regeerakkoord?
6. Wat heeft u gedaan n.a.v. de berichtgeving in TR kranten dat NL Kamerleden 'landverraders' zouden zijn?

4. TR aanval op Kamerleden n.a.v. standpunt kwestie Armeense genocide

1. Q: Welke regeringsvertegenwoordiger gaat naar de jaarlijkse herdenking in Assen?

A:

- Eerder gaf ik aan mij hierop te willen bezinnen. Daar horen gesprekken bij met verschillende betrokkenen.
- Bijvoorbeeld gesprekken tussen vertegenwoordigers van het ministerie van Buitenlandse Zaken en vertegenwoordigers van Armeense organisaties in NL.
- Herdenking zoals u weet 24 april. Zeg u bij deze toe dat ik u voor de herdenking laat weten of er een regerings-vertegenwoordiger bij de jaarlijkse herdenking in Assen aanwezig zal zijn.
- En zo ja, wie dat zal zijn.

[Bij doorvragen]

Met wie spreekt u hierover nog meer, ook met Turkije?

- Dit is bijvoorbeeld ook een zaak voor overleg tussen verschillende ministeries en bewindspersonen.
- Maar laat ik duidelijk zijn, we voeren hierover geen overleg met Turkije.

NB 1

U zei hierover tijdens de laatste BZ begrotingsbehandeling: *“De heer Van der Staaij vroeg of het kabinet daarnaast ook bij de herdenking in Assen wil zijn. Daar wil ik mij echt even op beraden. Daar wil ik op terugkomen, want dat brengt een aantal vragen met zich mee.”*

NB 2

Hierover vond nog geen overleg plaats, maar het ligt voor de hand dat minVWS (portefuille oorlogsgevallenen) naar de herdenking in Assen gaat als besloten wordt dat NL deze herdenking bij wil wonen.

4. TR aanval op Kamerleden n.a.v. standpunt kwestie Armeense genocide

2. Q: Welk bewindspersoon wordt afgevaardigd voor de volgende herdenking in Yerevan?

A:

- NL zal cf. de motie Voordewind iedere vijf jaar de herdenking in Yerevan bijwonen.
- De eerstvolgende herdenking waaraan NL op regeringsniveau zal deelnemen, is in 2020, zodat we vanaf dan op het juiste jaartal aansluiten.
- Zal hierover voor die tijd ongetwijfeld nog met uw Kamer spreken.

4. TR aanval op Kamerleden n.a.v. standpunt kwestie Armeense genocide

3. Q: Welke regeringen en/of parlementen hebben de Armeense genocide erkend?

A:

- Voor zover het kabinet bekend hebben naast Armenië ook de regeringen van Frankrijk, Cyprus, Griekenland, Slowakije, Canada, België en Argentinië de gebeurtenissen in 1915 en 1916 erkend als genocide.
- De parlementen van de volgende landen de gebeurtenissen van 1915 en 1916 aangeduid als genocide: België, Brazilië, Chili, Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Oostenrijk, Paraguay, Polen, Tsjechië en Zweden.

4. TR aanval op Kamerleden n.a.v. standpunt kwestie Armeense genocide

4. Q: Wat herdenkt de regering bij aanwezigheid bij de jaarlijkse herdenking?

A:

- Volgens het Kabinet is het duidelijk dat in 1915 een grootschalige ‘moordpartij’ heeft plaatsgevonden op Armeniërs. Daarover ook tijdens de laatste BZ Begrotingsbehandeling gesproken.
- Het verdriet hierover verdient ons respect en onze aandacht.
- Aanwezigheid bij de herdenking wil niet zeggen dat de regering daarmee een uitspraak doet over de vraag of er sprake is geweest van een genocide.
- Met aanwezigheid betoont het kabinet respect voor alle slachtoffers en nabestaanden.

4. TR aanval op Kamerleden n.a.v. standpunt kwestie Armeense genocide

5. Q: Hoe verhoudt de Armeense kwestie zich tot de drie voorwaarden voor erkenning zoals genoemd in het regeerakkoord?

A:

- Er is m.b.t. deze kwestie geen uitspraak van een internationaal gerechtshof
- Er is ook geen bindende resolutie van de VNVR.
- Wat betreft wetenschappelijk onderzoek bestaat er verschil van mening tussen Turkse en Armeense historici.

Achtergrond:

[*Passage regeerakkoord*]:

“Leidend bij de erkenning van genocides zijn voor de Nederlandse regering uitspraken van internationale gerechtshoven, eenduidige conclusies volgend uit wetenschappelijk onderzoek en vaststellingen door de VN. Nederland handelt overeenkomstig de verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag inzake de voorkoming en bestraffing van genocide. In de VN Veiligheidsraad (VNVR) zet Nederland zich actief in voor de bestrijding van ISIS en de berechting van ISIS-strijders.”

De Kabinetsreactie stelt dat het in de rede ligt om:

- Wel tot erkenning over te gaan wanneer de Veiligheidsraad van de VN in een bindende resolutie heeft vastgesteld dat sprake is van genocide, dan wel er een uitspraak is van een internationaal gerechtshof (zoals bij Rwanda en Srebrenica).
- Niet tot erkenning over te gaan wanneer het louter om historisch onderzoek gaat dan wel een uitspraak van een individuele VN-rapporteur. (CU en CDA zullen mogelijk betogen dat uitspraak individuele VN-rapporteur wél een aanleiding kan zijn om een genocide te erkennen).

De Kabinetsreactie gebruikt de woorden “dan wel” t.a.v. bindende resolutie van VNVR resp. vaststelling door internationaal gerechtshof voor erkenning van genocide. Als *beide* zouden zijn vereist (“en”), zouden de genocide in Srebrenica destijds niet zijn erkend (want geen VNVR-resolutie).

4. TR aanval op Kamerleden n.a.v. standpunt kwestie Armeense genocide

6. Q: Wat heeft u gedaan n.a.v. de berichtgeving in TR kranten dat NL Kamerleden 'landverraders' zouden zijn?

A:

- Zoals gezegd in de Kamerbrief over deze kwestie, vindt het kabinet deze uitlatingen 'onacceptabel'.
- Kamerleden moeten in absolute vrijheid hun werk kunnen doen.
- De uitlatingen zijn echter wel voor rekening van de TR krant die ze schreef.
- Daar wil ik de TR overheid niet op aanspreken. Als ik dat wel doe, ga ik mee in het idee dat de pers buiten een rechter om door de overheid gecorrigeerd kan worden.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Geachte heer 10.2.e

Dank voor uw brief van 3 april jl. aan minister Blok. Ik heb met belangstelling kennisgenomen van de inhoud van uw mail waarin u de minister uitnodigt om deel te nemen aan de herdenking in Assen op 24 april a.s.

Voor wat betreft eventuele aanwezigheid bij herdenkingsbijeenkomsten maakt het kabinet steeds een zorgvuldige afweging en beziet eventuele betrokkenheid steeds van geval tot geval. Zoals u inmiddels ongetwijfeld hebt vernomen, is besloten dat dit jaar de staatssecretaris van Financiën, dhr. Menno Snel, de herdenking in Yerevan namens het Nederlandse kabinet bijwoont. Minister Blok zal de herdenking op 24 april a.s. in Assen niet bijwonen.

Zoals ook aangegeven in mijn brief van 4 april jl. aan mevrouw 10.2. ben ik graag bereid om in een persoonlijk gesprek met u van gedachten te wisselen over de door u genoemde zaken.

Hoogachtend,

10.2.e

Directeur Directie Europa

10.2.e

Van: P

Aan: DEU

Datum: 16 april 2018

Onderwerp: Herdenking Armeense Genocide

De minister ontving bijgaande brief van Federatie Armeense Organisaties Nederland (FAON).
Graag evl. behandeling overnemen.

FEDERATIE ARMEENSE ORGANISATIES NEDERLAND • FAON

Aan: De heer Blok
Minister van Buitenlandse Zaken
Postbus 20061
2509 LV Den Haag

Betreeft: Herdenking Armeense genocide
Bijlage: brief aan ex minister Zijlstra

Den Haag, 3 april 2018

Zeer geachte heer Blok,

Met deze brief willen we u ten eerste feliciteren met uw benoeming tot Minister van Buitenlandse Zaken. Wij wensen u veel succes bij de uitvoering van deze belangrijke en verantwoordelijke functie.

Er zijn verschillende onderwerpen, die Armenië en de regio Kaukasus betreffen en waarover wij als Federatie graag met u van gedachten willen wisselen. Verwezen zij naar ons schrijven aan uw voorganger ex minister Zijlstra.

Op dit moment volstaan we met het verzoek aan u de herdenking van de Armeense genocide in Assen, op 24 april, bij te wonen.

Datum: 24 april, 12.30 uur
Plaats: Begraafplaats de Boskamp, Assen.

Voor de goede orde, we hebben met de uitnodiging gewacht hangende het bericht over welke minister dit jaar – in lijn met de motie Voordewind – de herdenking in Jerevan bijwoont. Nu daar echter nog altijd niets over bekend is, en dus ook niet of u wellicht zelf naar Armenië afreist, doen wij onze vraag alsnog aan u.

Het is voor de Armeniërs in Nederland telkens een grote teleurstelling geweest, dat de regering tot nog toe voor de Armeense minderheid geen belangstelling toont bij deze voor ons zo aangelegen jaarlijkse herdenking. Wij zouden het derhalve zeer op prijs stellen als u de herdenking dit jaar zouwt willen bijwonen.

Het behoeft geen betoog dat de Armeense gemeenschap de kwalificatie "kwestie van de Armeense genocide" sterk afwijst. De kwalificatie is bestemd voor Turkse "consumptie", in plaats van een oriëntatie op de internationale wetenschappelijke consensus, en de Armeense gemeenschap. In een Armeense omgeving, of in Armenië zelf is dit standpunt uiteraard niet mogelijk.

Geheel ten onrechte spreekt en schrijft de regering ook over "herdenking van de kwestie van de Armeense genocide" en "erkenning van de kwestie van de Armeense genocide". Dit is voor elk weldenkend men onzinnig en onwerkelijk, waarmee vertrouwen in de politiek wordt beschadigd.

R. J. van der Wal

Uitspraken van minister Kaag, dat het weglaten van het woord "kwestie" de verzoening niet dichterbij brengt, zoals in februari gedaan, missen elke grondslag. Aan een verzoening gaan zoals bekend noodzakelijkerwijs erkenning, verwerking en toenadering vooraf, waarmee vele jaren gemoeid zijn. Uiteraard is ook duidelijk geworden, dat de hantering van het woord "kwestie" in elk geval de zaak op geen enkele wijze vooruit heeft geholpen. Handhaving van de term staat derhalve niet in verhouding met de nadelen van de voor Armeniërs, maar ook Nederlanders zo gehate benaming met "kwestie".

Evenmin is het argument van de regering (bij monde van de Minister Kaag) steekhoudend, dat voor de benaming "genocide" naast (kennelijk onomstreden) voldoende wetenschappelijk consensus, een uitspraak van de Veiligheidsraad nodig is en van een internationaal gerechtshof of strafhof.

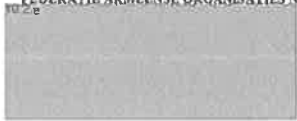
Het is cynisch de voorwaarden aan een genocide van 100 jaar geleden te stellen, zeker daar het voorwaarden betreft uit een expliciet tot de recente situaties beperkt kabinetstandpunt. Deze voorwaarden stroken voorts op geen enkele wijze met hetgeen in het volkenrechtelijk advies was verwoord. Daarin was juist de kern, dat een regering van genocide kan spreken zonder rechterlijke uitspraak. Ten aanzien van internationale organisaties werd daarin slechts een niet-verplichte wenselijkheid van enigerlei internationale uitspraak gesteld.

Bovendien speelt de benaming "kwestie" Turkse nationalist en Erdogan/AK aanhangers in Nederland en daarbuiten in de kaart, ook in hun grove en agressie van bejegening van andersdenkende Turkse en Koerdische Nederlanders. Niet voor niets bedankte Kamerlid Kuzu in het debat van februari waarnemend Minister Kaag van harte voor haar formulering als "kwestie", en niet als genocide. Vele Turken zien in de opstelling van de regering een bevestiging van hun eigen, ontkenkende, standpunt. De rol rond de stigmatisering en demonisering, zelfs door parlementariërs van Denk tegenover andere parlementariërs, spreekt boekdelen, en is een gevaar voor deze mensen en de samenleving als geheel. Het verworpen van deze opstelling van Denk, zou bij de regering o.i. gepaard moeten gaan met bezinning op de eigen inhoudelijke, negatieve, bijdrage in deze discussie.

Naast ons verzoek tot bijwoning van de herdenking, zouden we graag met u van gedachten te wisselen over de zaken die Armenië en de Armeense gemeenschap raken.

Graag vernemen wij uw reactie op ons verzoek inzake de bijwoning van de herdenking op 24 april, resp. inzake een gesprek. Voor nadere informatie resp. het maken van afspraken, 004.6

ՀՈՒՆՆԱԿԱԿՆ ՎԱՅՄԱԿԵՐՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ
FEDERATIE ARMEENSE ORGANISATIES NEDERLAND (FAON)

Aan: Aan: Hr. Drs. H. Zijlstra
Minister van Buitenlandse Zaken
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Den Haag, 21 november 2017

Betref: Verzoek gesprek Armeense zaken
Bijlage: Brief aan de informateur, maart 2017

Zeer geachte heer Zijlstra

Hierbij feliciteren wij u van harte met uw benoeming tot Minister van Buitenlandse Zaken. Wij wensen u veel succes bij de uitvoering van deze belangrijke en verantwoordelijke functie.

De Federatie Armeense Organisaties Nederland (FAON) is het samenwerkingsverband van onafhankelijke Armeense organisaties in Nederland. Er liggen verschillende onderwerpen, die Armenië, de regio en de Armeense diaspora aangaan, waarover wij graag met u van gedachten zouden wisselen. Specifiek hebben wij er behoefte aan om met u te spreken over de Armeense genocide en het belang van een spoedige erkenning daarvan door de Nederlandse regering. Wij hechten eraan dit te doen alvorens de kabinetsreactie tot stand komt op het volkenrechtelijke commissie over het gebruik van het woord genocide door de regering.

Veel van de onderwerpen raken aan grotere internationale vraagstukken, die de gehele onrustige regio Kaukasus en Turkije en omliggende landen betreffen.

Daarbij constateren we dat over zaken die Armenië betreffen vaak (te) eenzijdige of onvolledige informatie, bijvoorbeeld van Turkse zijde afkomstig, circuleert. Vaak blijft niet alleen het standpunt van (een klein land als i.c.) Armenië buiten beeld, maar ook ontbreekt vaak kennis van feitelijkheden, die voor de beoordeling noodzakelijk is. Onbekend zijn bijvoorbeeld de deelname van Armenië aan de missie in Afghanistan en de rol van Armenië in de NAVO partnerschap voor vrede. Intussen verheugen we ons over de ondertekening deze week van de Partnerschapsovereenkomst tussen de EU en Armenië tijdens de Top Oostelijk Partnerschap.

Graag stippen wij hierna kort de onderwerpen aan, die we graag samen met u zouden bespreken.

1. De relatie Armenië-Turkije: hier speelt een grotere problematiek: het feit echter dat Turkije de grens met Armenië gesloten houdt is flagrant in strijd met de eisen behorend aan de nog voortdurende status van Turkije als EU-kandidaat-lidstaat. Turkije heeft in 2009 na ondertekening van de zogeheten protocollen met Armenië alsnog de oplossing van de kwestie Nagorno Karabach als preconditionie gesteld voor het aangaan van diplomatieke betrekkingen. Daarmee kwam de verbetering van de bilaterale contacten tussen Turkije en Armenië weer stil te liggen. De grote economische problemen van Armenië zijn mede het gevolg van deze grensblokkade door Turkije.

2. De uiterst gevaarlijke situatie rond het conflict Nagorno Karabach: Azerbeidzjan dreigt veelvuldig met hervatting van het geweld, hetgeen behalve tot regelmatige schendingen van het staakt-het-vuren ook tot de drie-daagse oorlog in april 2016 leidde met vele slachtoffers. Een politieke oplossing (vgl. in Kosovo) verdient uiteraard de voorkeur. De talloze schendingen van de mensenrechten in Azerbeidzjan alsmede van het internationale recht vormen een gevaar voor de eigen bevolking, maar speciaal ook voor Armeniërs waar talloze haatcampagnes op gericht zijn. Een uitzonderlijk kwalijke zaak betreft de heldenoortvangst in Azerbeidzjan van de Azerbeidzjaanse militair Safarov, na uitlevering door Hongarije van deze (wegens moord op een Armeense militair in zijn slaap

tijdens een NAVO oefening) tot levenslange gevangenisstraf veroordeelde militair. Behalve schoffering van Armenië, was deze actie er op gericht Armenië naar de wapens te laten grijpen, hetgeen Armenië heeft weten te voorkomen. Internationaal repercuties voor Azerbeidzjan zowel als waardering voor behoering van de kant van Armenië bleven u.t. Ook de twijfelachtige rol van Hongarije, dat naar verluidt onder het vooruitzicht van een mijndetectering door Azerbeidzjan Safarov uitleverde, ondanks waarschuwingen dat deze in Azerbeidzjan zijn straf niet zou hoeven uit te zitten, is onbesproken gebleven. De situatie in Karabach blijft explosief en de Minsk-groep kan alle vormen van steun om tot een oplossing te komen gebruiken. Uw steun, o.a. in EU verband, bij een vreedzame oplossing, is zeer welkom.

3. Ook de steeds verder verslechterende situatie in Turkije m.b.t. tot vrijheid van meningsuiting en met name na de coup, maar ook de situatie van allerlei groepen en minderheden, de onvrijheid wat betreft godsdienst en de discriminatie van andere volken, voor iedereen is zeer zorgwekkend. Specifiek zijn bepaalde groepen, als Armeniërs en andere christenen en minderheden in Turkije extra kwetsbaar. Gewezen zij ook op de recente voorstel tot opheffing van de onschendbaarheid van parlementsliden zoals Garo Paylan, HDP-parlementariër van Armeense afkomst, die doet vrezen voor zijn lot.

4. De ontkenning van de Armeense genocide door Turkije behoort – helaas – al vele jaren ook de stellingname van andere landen. Dit is een problematiek die voor Armeniërs zeer pijnlijk is en maakt deze staatsontkenning door Turkije tot op heden tot een succesvol fenomeen. Met de huidige situatie in Turkije is elke hoop op bespreekbaarheid aldaar vervlogen. Nog steeds krijgen Turkse kinderen de "herschreven" geschiedenis onderwezen hetgeen ook gevolgen heeft voor de relatie Turken/Armeniërs in Nederland en elders.

Wat betreft Nederland ligt de kern van het beleid in de eind 2004 unaniem door de Tweede Kamer aangenomen, en door toenmalig Minister Bot als ondersteuning van zijn beleid gekwalificeerde, motie Rouvoet, waarin de regering is opgedragen om de erkenning van de Armeense genocide zowel bilateraal met Turkije als op Europees niveau voortdurend en nadrukkelijk onder de aandacht te brengen.

De verwording tot de term "kwesitie van de Armeense genocide" leidt tot op heden niet alleen tot veel ergernis, ook bij het Nederlands publiek, maar schoffert ons voortdurend als Armeense gemeenschap, zoals wanneer in een aan de FAON gerichte brief werd geschreven over onze 100 jaar "herdenking van de kwesitie van de Armeense genocide". Met het uitblijven dus dusver van de aanwezigheid van enig bevolkingspersoon tijdens de jaarlijkse herdenking in Assen, ook na vele uitnodigingen, voelt de Armeense gemeenschap zich door de Nederlandse overheid aan haar lot overgelaten en wordt ook de facto gediscrimineerd.

Al jaren gaan stemmen op het woord kwesitie, dat in feite alleen op de Turkse ontkenning van de genocide kan slaan, voortaan schierwege te laten. Er is alle reden over de "Armeense genocide" te spreken wegens de consensus van de internationale wetenschappelijke wereld, zoals Minister Koenders in de Kamer heeft bevestigd. Ook bij het onderzoek door het Nederlandse NIOD maakt de Armeense genocide deel uit van de lesstof over dit onderwerp.

Het voorgaande kabinet heeft meermalen aangegeven dat een regering een genocide niet kan benoemen, met name emaar verwijzend dat dit "aan de rechter" zou zijn. Naar aanleiding van de onduidelijkheid daarover, ook t.a.v. in deze tijd plaatshebbende moordpartijen als onder ISIS, is het volkenrechtelijk advies op verzoek van de Kamer gevraagd. Hieruit bleek dat een regering een genocide wel degelijk kan benoemen, en niet afhankelijk is van een rechterlijke uitspraak, mits er voldoende wetenschappelijke consensus is en liefst een uitspraak van een internationaal orgaan, aan welke beide zaken in het geval van de Armeense genocide volledig wordt voldaan.

Wij zien emaar uit over de wijze van mitwerking van dit advies en het regeerakkoord op korte termijn met u te spreken, zodat tijdig eventuele vragen of knelpunten bij de opstelling van de kabinetsreactie op tafel kunnen komen.

Wij verzoek u in te stemmen met een gesprek. Voor het maken van een afspraak zijn wij hetzij telefonisch (020 26 26 26) of via de website www.vvd.nl.

Hoogachtend,

From:
To:
Subject: FW: Armeense genocide - verzoek contact met Minister
Date: maandag 19 maart 2018 11:30:19

From: 10.2.e **On Behalf Of** Armeense Federatie - FAON
Sent: vrijdag 9 maart 2018 09:40
To: 10.2.e
Subject: Armeense genocide - verzoek contact met Minister

Zeer geachte Hr Blok

Onze hartelijke felicitaties met uw benoeming tot Minister van Buitenlandse Zaken.

Om met deur in huis te vallen: graag een gesprek.

Met de twee argumenten die uw voorgangster in het recente debat over de Armeense genocide noemde om nog steeds van "kwestie van Armeense genocide" te spreken, is nog weer overduidelijk geworden, dat het departement geen argumenten kent.

* Het eerste argument dat door "kwestie" weg te laten verzoening tussen Turken en Armeniërs niet dichterbij komt, is in strijd met alles wat over de verwerking van leed en toewerken naar toenadering en verzoening bekend is, en ook door Buitenlandse Zaken in alle andere casus ter wereld wordt uitgedragen, nl dat **erkenning voorafgaat** aan alle begin zelfs maar van dit proces.

Niet erkennen door Nederland, als gevolg van de felle ontkenningpolitiek en dreigementen van Turkije houdt de huidige situatie waarin verzoening in elk geval **niet** dichterbij komt, volledig in stand.

Het noemen van "kwestie" is een vorm van erkenning van Turkije, van erkenning van de ontkenning.

* Het tweede dat de Armeense genocide (of 'kwestie' in die terminologie) niet voldoet aan de criteria die in de kabinetsreactie, die beperkt is tot huidige situaties en dus ook worden genoemd in de context van huidige situaties, om het predicaat van de genocide van het kabinet te krijgen, is niet reëel en daarom o.i. in deze context op zijn zachtst gezegd onheus. Een resolutie van de Veiligheidsraad, ondanks dat Mw Kaag daar nu voorzigt, en ondanks dat dit in kader van ons nationale thema voor ons optreden in de Veiligheidsraad "gerechtigheid" prima zou passen, is nu eenmaal na 103 jaar praktisch onmogelijk, zoals in het debat is toegegeven. Het zelfde geldt voor een uitspraak van een tribunaal.

Wat o.i. te weinig wordt bedacht, is dat elke keer als Turkije wordt "gerustgesteld" dat het kabinet van "kwestie" blijft spreken is, dat dit elke keer een klap is voor de slachtoffers, voor Armeniërs. Rekening wordt gehouden met de gevoelens van de ontkenners, niet van de slachtoffers en hun nazaten.

Is dat zolangzamerhand niet genoeg geweest?

Er zijn vele manieren om al dan niet geleidelijk de terminologie te doen verschuiven, zoals bij het overeengekomen bezoek van een Nederlands bewindspersoon aan Jerevan op 24 april.

Zoals in de richting van Turkije over kwestie wordt gesproken, kan in het respect dat men voor de slachtoffers betuigt op 24 april in die richting slechts van Armeense genocide worden gesproken.

Tenslotte een relevant artikel in The PostOnline:

<http://politiek.tpo.nl/2018/02/28/armeense-genocide-kwestie-noemen-is-laf-onnodig-en-onjuist/>

Graag uw reactie; een gesprek ter kennismaking kan o.i. veel "winst" opleveren voor uw departement,

met vriendelijke groet

namens FAON

10.2.e

2018-02-26 13:01 GMT+01:00 Armeense Federatie - FAON 10.2.e :

Zeer geachte Mevrouw Kaag

U begon uw antwoord in het AO over de term "genocide" afgelopen donderdag met een bezwaard gemoed.

Helemaal duidelijk waarom dat zo, anders dan het besef dat het zwaar onderwerp is als je denkt aan wat voor ramp de mensen is overkomen, is me dat niet geworden.

Wel was het hartverwarmend dat nu een minister over dit onderwerp sprak met verstand en kennis van zaken, en bekendheid met Midden Oosten, Armeense vrienden en herdenkingen van de Armeense genocide. Toch meende u het woord "kwestie" te moeten handhaven (desgewenst stuur ik mijn connotatie hierover bij het debat).

Heel graag zou ik een persoonlijk gesprek met u te hebben, desgewenst off the record, om de dringendheid van onze strijd om erkenning door de regering onder uw aandacht te brengen. De bedreigingen, de politieke chantage, de onrechtvaardigheid. En hoe hieraan een eind te maken.

Ook zijn er onze zorgen over de herdenking in Armenië, waar Nederland zich de blamage zou moeten besparen, als toch duidelijk worden dat een bewindspersoon daar de slachtoffers van een kwestie komt herdenken.

Als Armeense gemeenschap in Nederland voelen we hierbij nauw betrokken.

Uiteraard besef ik dat u een zeer uitgebreide agenda hebt, met uw dubbelfunctie, daarom vraag ik het wel met schroom,

maar toch uit overtuiging dat door een overleg uiteindelijk voor u ook veel "winst" in de agenda te behalen valt.

Met alle respect voor uw ambtenaren, waarmee herhaaldelijk gesproken is, vaak zichtbaar leidend tot veel ongemak, heeft m.i. een gesprek op ambtelijk niveau, op dit moment geen zin.

met vriendelijke groet

10.2.e

FAON- 24 april Comité

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: vrijdag 12 januari 2018 14:27
To: 10.2.e
Subject: RE: Spreeklijn MP Armeense genocide voor Buitenhof

10.2.e

Hieronder de door dirDEU goedgekeurde lijn voor de kwestie van de Armeense genocide. Ik hoor het graag als er over de relatie NL/TUR ook WV nodig is (hoewel MP daar goed in zit).

Groet, 10.2.e

+++

Officiële lijn m.b.t. erkenning van de kwestie van de Armeense genocide

- Het is duidelijk dat de gebeurtenissen in 1915 en 1916 vreselijk waren en groot leed hebben veroorzaakt. Er past dan ook groot medeleven met de nabestaanden.
- Voor het Nederlandse kabinet ligt de nadruk op de noodzakelijke acceptatie en verwerking van het verleden door Armenië en Turkije.
- De vaststelling of hier in juridische zin sprake is geweest van genocide, is niet aan het kabinet.
- De Nederlandse regering zet zich ervoor in om de kwestie van de Armeense genocide – bilateraal en via de EU – in Turkije bespreekbaar te maken en de toenadering tussen Armenië en Turkije te verbeteren. Dat is lijn met de motie van dhr. Voordewind.

[Passief]

- CAVV/EVA heeft historische kwesties nadrukkelijk uit het recente advies gelaten.
- Het kabinet ziet in het advies van de CAVV geen aanleiding om over de kwestie van de Armeense genocide een ander standpunt in te nemen.
- Ten aanzien van de kwestie van de Armeense genocide is geen sprake van een uitspraak van een internationaal gerechts- of strafhof, noch van een bindende resolutie van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties.

Achtergrond – CAVV advies

Recent advies van de Commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken / Extern Volkenrechtelijk Adviseur over 'Mogelijkheden, betekenis en wenselijkheid van het gebruik door politici van de term genocide' gaat niet inhoudelijk in op historische kwesties.

Reactie kabinet op CAVV advies:

Ten aanzien van historische kwesties merkt het Kabinet op dat de CAVV en EVA deze nadrukkelijk buiten hun advisering laten; zij beperken zich in hun advies tot vaststellingen ten aanzien van lopende situaties. Wel belichten CAVV en EVA in hun rapport een aantal situaties waarbij parlementen historische situaties hebben erkend als genocide, waaronder de kwestie van de Armeense genocide. Volgens de CAVV en EVA zijn bij historische situaties vooral vragen over genoegdoening en excuses aan de orde, hetgeen voor het Kabinet primair een zaak is tussen de betrokken partijen. Het Kabinet ziet in dit advies geen aanleiding om over de kwestie van de Armeense genocide een ander standpunt in te nemen.

Reactie op Kamervraag n.a.v. van CAVV/EVA advies:

Wat is uw standpunt met betrekking tot de Armeense genocide na het lezen van dit advies?

Antwoord

Het standpunt van het Kabinet ten aanzien van de kwestie van de Armeense genocide is ongewijzigd. Ten aanzien van de kwestie van de Armeense genocide is geen sprake van een uitspraak van een internationaal gerechtshof of strafhof, noch van een bindende resolutie van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties.

From: 10.2.e
Sent: vrijdag 12 januari 2018 14:11
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Spreeklijn MP Armeense genocide voor Buitenhof

Hi 10.2.e

Wij leggen inderdaad wanneer nodig voor aan DGES, zal dat in dit geval dan ook direct doen.

Groet,
 10.2.e

From: 10.2.e
Sent: vrijdag 12 januari 2018 14:08
To: 10.2.e
Subject: FW: Spreeklijn MP Armeense genocide voor Buitenhof

10.2.e

Input voor Armeense kwestie komt er zo aan. Het lijkt me sowieso goed om met DGES checken te of dit akkoord is en of er verder nog iets mee moet over Turkije – DGES beste op de hoogte van laatste ontwikkelingen NL/TUR.

Ik begreep dat dat dan vanuit COM gebeurt?

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e
Sent: vrijdag 12 januari 2018 13:40
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: FW: Spreeklijn MP Armeense genocide voor Buitenhof

t.i.

From: 10.2.e
Sent: vrijdag 12 januari 2018 13:39
To: 10.2.e
Subject: RE: Spreeklijn MP Armeense genocide voor Buitenhof

Hi 10.2.

Zoals beloofd heir de platte tekst:

DEN HAAG - De ChristenUnie wil dat het Nederlandse parlement de Armeense genocide expliciet erkent en dat er voortaan een afvaardiging op ministersniveau naar de herdenking van de genocide in Armenië gaat.

© ANP

Tweede Kamerlid Joël Voordewind komt met een motie hierover, waar hij naar eigen zeggen een meerderheid voor verwacht te krijgen.

De afvaardiging op regeringsniveau zou voor het eerst in april komend jaar de herdenking in Armenië moeten bijwonen.

Geen aanleiding

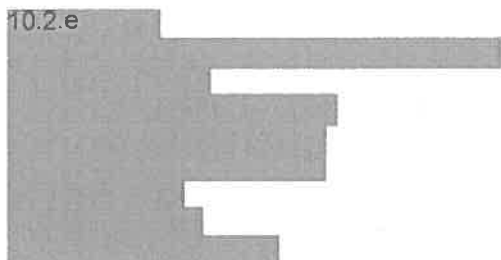
Minister Halbe Zijlstra van Buitenlandse Zaken schrijft vrijdag aan de Tweede Kamer dat de regering zelf „geen aanleiding ziet” om over de Armeense genocide een ander standpunt in te nemen. Het kabinet spreekt steeds van de „kwestie van de Armeense genocide.” Naar aanleiding van twee adviezen over het gebruik van de term 'genocide' concludeert Zijlstra dat het voor het kabinet vooral een zaak blijft „tussen de betrokken partijen.”

Het nieuwe regeerakkoord geeft de mogelijkheid voor een formele erkenning van een volkerenmoord door de regering. Dan moet wel sprake zijn van uitspraken van internationale gerechts- of strafhoven, eenduidige conclusies uit wetenschappelijk onderzoek en vaststelling door de Verenigde Naties.

In 1915, ten tijde van de Ottomaanse Rijk, werden honderdduizenden Armeniërs vermoord. De Turkse regering vindt dat er geen sprake was van genocide. Ankara reageert steeds woedend en dreigt met strafmaatregelen als landen overgaan tot erkenning.

From: 10.2.e
Sent: vrijdag 12 januari 2018 13:15
To: 10.2.e
Subject: RE: Spreeklijn MP Armeense genocide voor Buitenhof

Dag 10.2.e
 Ik ga meteen aan de slag. Je hoort snel van mij.
 Groet,
 10.2

W: <http://www.rijksoverheid.nl/>

From: 10.2.e
Sent: vrijdag 12 januari 2018 13:14
To: 10.2.e
Subject: Spreeklijn MP Armeense genocide voor Buitenhof

Beste 10.2

Heb je eerder vandaag al even geprobeerd te bellen. Ik begreep dat ik bij jou aan het goede adres ben voor een lijn over de Armeense genocide. RVD wil graag voor MP een lijntje omdat hij zondag in Buitenhof zit. Voordewind (CU) heeft gezegd dat een minister naar de herdenking zou moeten en dat NL genocide expliciet erkent (zie telegraaf). Hebben jullie hier een algemene woordvoeringslijn voor liggen? Behoeft deze nog een actualisatie?

Is wel een beetje spoed bij want MP wordt om 15.00 gebriefd door RVD.

<https://www.telegraaf.nl/nieuws/1468407/cu-minister-naar-herdenking-armeense-genocide>

Hoor graag!

Hartelijke groet,

10.2.e

From: [REDACTED]
Subject: FW: Brief aan Min BuiZa bij Brief Armeense Organisaties aan Minister President Rutte
Date: dinsdag 17 april 2018 11:52:00
Attachments: [20180417TK.pdf](#)
[20180417Rutte.pdf](#)
[20180417Blok.pdf](#)

From: [REDACTED]] On Behalf Of Armeense Federatie - FAON
Sent: dinsdag 17 april 2018 11:42
To: [REDACTED]
Subject: Brief aan Min BuiZa bij Brief Armeense Organisaties aan Minister President Rutte

De brief aan de Minister van Buitenlandse Zaken is bijgevoegd.

----- Forwarded message -----

From: Armeense Federatie - FAON <[REDACTED]>
Date: 2018-04-17 11:39 GMT+02:00
Subject: Brief Armeense Organisaties aan Minister President Rutte
To: [REDACTED]

Geachte Mevrouw, Mijnheer

Bij deze onze brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, waarbij onze brief aan de Minister President is gevoegd, die zo dadelijk - lopende onze demonstratie op het Plein - wordt overhandigd op het Ministerie van Algemene Zaken.

De inhoud, het benoemen van de Armeense genocide is m.n. van belang voor de Commissies Buitenlandse Zaken en de Commissie SZW wegens de integratieaspecten, die ook in de brief aan de orde komen.

met vriendelijke groet

Namens de SAO

[REDACTED]

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Subject: FW: Input TBI voor gesprek FAON met MRA - 27 maart 2017
Date: donderdag 16 maart 2017 12:53:54

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 16 maart 2017 13:33
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
 10.2.e
 10.2.e gesprek FAON met MRA - 27 maart 2017

Ha 10.2.

Veel dank! Dit is nuttige input voor het gesprek, ik zal het ook delen met de MRA. Samen met de burgerbrief die hierover verstuurd is hebben we voldoende info om het gesprek aan te gaan.

Groet,
 10.2.

From: 10.2.e
Sent: woensdag 15 maart 2017 13:50
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
 10.2.e
Subject: Input TBI voor gesprek FAON met MRA - 27 maart 2017

Dag 10.2.e

10.2.e vroeg ons om input voor het gesprek tussen FAON, de Armeense diaspora organisatie, en de mensenrechten ambassadeur op 27 maart 2017.

Zij vroeg specifiek naar voorbeelden van projecten.

Met dank aan mijn collega's 10.2 en 10.2.e hierbij onze voorbeelden van wat wij in Armenie doen op terrein van mensenrechten en sociale economische ontwikkeling:

1. The Embassy contributes to observation of Armenian Parliamentary elections by financing a part of the elections monitoring mission set up by the Armenian chapter of Transparency International.
2. The Embassy is financing Eurasia Partnership Foundation/EPF Armenia to develop Anti-discrimination legislation in cooperation with the Ministry of Justice of Armenia.
3. The Embassy is working with the Armenian "New Generation Humanitarian NGO" to build capacities of grass root organisations working on HIV so that they can better advocate for the needs of their beneficiaries.
4. Through a project "Environment of Dialogue" by Public Information and

Knowledge Center / PINK Armenia, the Embassy is promoting rights of LGBTI people: an on-line platform will be developed with training modules for students and professionals (social workers, psychologists, psychiatrists, sexologists and journalists) about sexuality and LGBTI issues.

5. The Embassy cooperates with KASA Foundation under the “Youth at Promise” project that promotes youth participation: 20 youth groups from various communities in Armenia will be trained in youth participation and social entrepreneurship and will be given a chance to implement small initiatives addressed specific problems in their communities (e.g., cleaning a littered river, building a bus stop, arranging an open space for young people to meet, SRHR awareness-raising in Yerevan schools.) Project participants also engage with the Armenian Ministry of Sports and Youth Affairs in development of youth policies.

Economic support:

1. PUM program in Armenia finances around 50 projects per year and plans to increase the number of projects
2. Ongoing 2 PSI projects in Armenia (PSI no more available though), NL subsidy around 1.5 million Euro
3. CBI active in Armenia – Export Coaching programs in Wine and ICT sectors. New program upcoming
4. Technical cooperation for the Ministry of Finance of Armenia in the framework of constituency support facility.

Laat je me weten of je hiermee zo uit de voeten kunt?

Dank!

10.2

From: TBI
To: 10.2.e
Subject: FW: Meeting of Armenians with Dutch Minister Asscher
Date: woensdag 18 mei 2016 08:59:19
Attachments: [image001.jpg](#)
[image002.jpg](#)
[image003.jpg](#)
[image004.jpg](#)

fyi

From: Abovian Cultural Centre [mailto:10.2.e] **On Behalf Of** Abovian Cultural Centre
Sent: dinsdag 17 mei 2016 15:03
To: TBI
Subject: Meeting of Armenians with Dutch Minister Asscher

- *Ontmoeting Federatie Armeense Organisaties met Minister Asscher*
- *Meeting of Federation of Armenian Organisations with Minister Asscher*
- *Հոլանդահայ կազմակերպությունների ֆեդերացիայի հանդիպումը նախարար Աշերի հետ*

[View this email in your browser](#)

Facebook

Website

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Subject: FW: Armenië
Date: maandag 11 januari 2016 12:44:02
Attachments: NK.msg

@10.2.e : Kun je nagaan of de laatste zin van deze meneer hout snijdt?

@10.2.e : Las recent over een door hen georganiseerde hoorzitting (bijlage)

Ik wil inderdaad wel eens met hen contact leggen.

From: TBI
Sent: maandag 11 januari 2016 15:39
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: FW: Armenië

Dag 10.
2

FAON weet de weg naar BZ altijd goed te vinden.

Groeten,
10.2.

From: 10.2.e **On Behalf Of** Armeense Federatie - FAON
Sent: zondag 3 januari 2016 17:40
To: TBI
Subject: Armenië

Zeer geachte heer 10.2.e ,

Ik heb uw welkomsttekst als ambassadeur in Tblisi voor Georgië en Armenië op de ambassade-site gelezen.

We wensen u geluk met de benoeming en veel succes bij uw werk.

Fijn om te lezen dat u de Armeens-Nederlandse relatie bij uw aankomst in zo'n goede toestand aantrof.

Vermoedelijk/mogelijk kent u de Federatie van Armeens Organisaties in Nederland (FAON)

Als FAON nemen we altijd zoveel mogelijk kennis van wat in de regio en in Armenië zelf plaatsvindt, maar ook proberen we Armeense belangen in Nederland naar voren te brengen. Dat kan (uiteraard) over de Armeense genocide gaan, over Karabach, over de Syrische vluchtelingen in Armenië of over Armenië en Europa gaan, waar we om verschillende redenen groot voorstander van zijn; bij uw bezoek aan Yerevan is u ongetwijfeld opgevallen dat naast de "eigen" aard van Armenië de sfeer en cultuur Europees/westers is. Veel meer dan bijvoorbeeld wereldstad Istanbul.

Veel is hier onbekend over Armenië is klein en "heeft geen olie". De informatie vanuit Buitenlandse Zaken naar de Kamer is vaak onvolledig.

Zo had kamerlid Servaas geen idee dat Armenië deel uitmaakt van de NATO missies in bijv Afghanistan.

Zulke dingen zijn van belang in de beeldvorming, waar het bijv. om de Armeense stap rond de associatieakkoorden met de EU vs de Euraziatische Unie ging.

Misschien is het nuttig eens kennis te maken en zaken omtrent de regio uit te wisselen met elkaar.

Of dit in Den Haag (waar FAON zit) kan gebeuren (ik weet dat er weken zijn dat de ambassadeur "terugkomen" in Den Haag), of in Jerevan/Tblisi valt nader te bezien en is afhankelijk van de reisagenda's.

Graag verneem ik of/wanneer een ontmoeting mogelijk zou zijn,

Met vriendelijke groet

10.2.e

Namens de 10
2e

PS Ik heb voor de adressering van deze mail het emailadres Tbi@minbuza.nl gebruikt van de website, daar staat kennelijk nog de naam van de heer 10.2.e bij.

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: FW: voorbereiding gesprek FAON
Date: donderdag 8 januari 2015 10:48:30
Attachments: [Voorbereiding gesprek FAON.docx](#)
[Gescand vanaf een multifunctioneel apparaat van Xerox.pdf](#)

Beste 10.2.a

vide onderstaand antwoorden op je vragen.

s1

Vide quote uit interview: " I was called a Georgian. I apologize for this, but they even said [something] worse: They called me an Armenian," Erdogan said during an interview with NTV, according to a translation from Today's Zaman newspaper. "But I'm a Turk."

<http://www.washingtonpost.com/blogs/worldviews/wp/2014/08/06/is-armenian-an-insult-turkeys-prime-minister-seems-to-think-so/>

s4

Er zijn projecten met NGO's van beide landen, o.a. gesteund door de EU (Armenia-Turkey Normalisation Process). Voorts zijn er ook informele contacten tussen overheden. In december 2013 vond zelfs een bezoek van de Turkse M aan Armenië plaats in het kader van de Black Sea Economic Cooperation. Maar dit heeft niet tot concrete initiatieven geleid. 10.2.a

Nagorno Karabach: Tekst actualiseren:

- NK de facto onder Armeense controle; Armeense troepen bezetten omliggende delen van Azerbeidzjan. NL steunt inspanningen OVSE Minsk Groep, die streeft naar vreedzame oplossing.
- Regelmatig dodelijke incidenten rond contactlijn (Line of Contact). In de afgelopen twee weken zijn er dagelijks schietincidenten, ook met mortieren en raketten. Beide kanten claimen dagelijks meerdere overtreding van de wapenstilstand door de tegenpartij. Op 6 januari bracht de VS State Department een verklaring uit: "these incidents do not correspond to the Armenian and Azerbaijani presidents' commitments to reach a peaceful resolution to the Nagorno-Karabakh conflict".
- Op 12/11 werd door AZB een Armeense helikopter werd neergehaald in N-K. Verklaringen van o.a. covoorzitters Minsk groep (FRA, VS, RF) (zwaarste incident sinds wapenstilstand in 1994) en EU (partijen worden opgeroepen zich terughoudend op te stellen en geen verklaringen uit te brengen/ acties uit te voeren die de situatie verder kunnen escaleren). Daarnaast oproep om onderzoek te doen naar het incident.

s5

Het was mij niet bekend dat blijkbaar inmiddels de knoop is doorgemaakt dat ik in april de herdenking in Jerevan zal bijwonen. Het lijkt me wel zo correct om dit eerst ook aan ambassade te melden cq antwoord te geven op de uitnodiging aan MP Rutte, alvorens dit aan derden te melden. Dus m.i. beter nog even wachten.

s7

Zoeken we op!

s8

10.2.a

s10

Tu en AZ zijn "broedervolken" (" Twee landen , één natie"). Azerbeidjan is grote investeerder en belangrijke economische partner voor TU en heeft daardoor aanzienlijke leverage op bepaalde aspecten van het Turkse buitenlands beleid. Arm verwijt Tu dan ook de verbetering van de betrekkingen te verbergen achter een onheuse link met de kwestie Nagorno-Karabakh, die niets te maken heeft met de genocidekwestie.

FRA

Vermeld kan nog worden dat dat niet alleen de Franse Constitutionele Raad zich heeft uitgesproken over de ontkenning van genocide maar dat ook het ECHR tot het oordeel is gekomen dat ontkenning van genocide niet strafbaar is.

Succes morgen met het gesprek. Ben benieuwd te horen wat er uit komt,

Groet,

10.2
.e

[Redacted]
Ambassador

Embassy of the Kingdom of the Netherlands

10.2.e

<http://georgia.nlembassy.org/>

<http://nl-nl.facebook.com/NetherlandsEmbassyGeorgia>

-----Original Message-----

From: 10.2.e

Sent: woensdag 7 januari 2015 21:53

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e

Subject: voorbereiding gesprek FAON

Beste collega's,

Vrijdag spreekt 10.2. samen met collega 10.2.e en mij met FAON (op hun verzoek). Ik ben bezig met de voorbereidingen voor dit gesprek.

In de bijlage de eerste aanzet waar ik morgen mee verder zal gaan. Ik zet het alvast ook bij jullie uit aangezien het gesprek vrijdag al is. Als jullie aanvullende informatie hebben dan ontvang ik dit graag. Ik heb ook een aantal specifieke vragen voor jullie in het document gezet. In de bijlage een factsheet die we van FAON ontvangen hebben. Van dit gesprek zal een kort verslag naar de Kamer gaan (op verzoek van de Kamer).

Volgende week hebben we ook een gesprek met de Armeense organisatie Hay Tad.

Alvast veel dank en groet,

-----Original Message-----

From: 10.2.e

Sent: woensdag 7 januari 2015 21:53

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e

Subject: voorbereiding gesprek FAON

Beste collega's,

Vrijdag spreekt 10.2 samen met collega 10.2.e en mij met FAON (op hun verzoek). Ik ben bezig met de voorbereidingen voor dit gesprek.

In de bijlage de eerste aanzet waar ik morgen mee verder zal gaan. Ik zet het alvast ook bij jullie uit aangezien het gesprek vrijdag al is. Als jullie aanvullende informatie hebben dan ontvang ik dit graag. Ik heb ook een aantal specifieke vragen voor jullie in het document gezet. In de bijlage een factsheet die we van FAON ontvangen hebben. Van dit gesprek zal een kort verslag naar de Kamer gaan (op verzoek van de Kamer).

Volgende week hebben we ook een gesprek met de Armeense organisatie Hay Tad.

Alvast veel dank en groet,

10.2.

Vorbereiding gesprek FAON 9 januari 2015

Aanwezig: Hr. 10.2.e - voorzitter FAON, Hr. 10.2.e - 24 april Comité van de FAON, Hr. 10.2.e - voorzitter 24 april Comité van de FAON, Mw. 10.2. - secretaris 24 april Comité van de FAON

Twee brieven ontvangen van FAON in aanloop naar het gesprek (2 december en 29 december):

Brief 2 december:

- FAON wil stilstaan bij de geplande activiteiten ter gelegenheid van de 100 jaar, 10 jaar motie Rouvoet en uitvoering daarvan, het optreden van Koenders tijdens een demonstratie van FAON in juni 2004, discriminatie en anti-Armenisme in Turkije (waar Armeniër volgens de president het ergste scheldwoord is), Turkse druk/ hysterie en pogingen waardig herdenken van 100 jaar genocide te voorkomen, o.a. afleidingsmanoeuvres, Turkse inmenging (zoals tijdens de demonstratie in Almelo en het haatzaaien, genocide-ontkenning waartoe zowel in de oproep (poster 10.2. als ter plaatse is opgeroepen en de wijze waarop o.i. door achtereenvolgende ministers van BZ te lichtvaardig wordt uitgegaan van juistheid van informatie bv. van de Turkse minister van BZ hetgeen voor FAON tot pijnlijk situaties leidt.
- Daarnaast wil FAON spreken over hun zorgen en visie m.b.t. de situatie in het Midden-Oosten, het lot van o.a. Armeniërs en andere Christenen daarbij en de tienduizenden Armeens-Syrische vluchtelingen in Armenië. Nagorno Karabach en zorgen over het dictatoriale bewind van AZB, aandacht voor Armenië (o.a. door gesloten grens met Turkije problematische economie, het associatieakkoord met de EU en de rol van Armenië in het NATO partnership for peace, o.a. Afghanistan).

Brief 29 december:

- Gaat in op bezoek van M aan Turkije. Voorstel om te spreken met antiracisme beweging DurDe en de Human Rights association die volgens FAON de afgelopen jaren op het Taksim plein op 24 april bij herdenkingen hierover waren.
- NL neemt volgens FAON vaak letterlijk Turkse redeneringen over.
- Rol AZB (NL zou zich niet kritisch genoeg gedragen, olie lijkt het te winnen)
- Armeniëhaat, ook door NL
- Relatie EU-Turkije: Turkije accepteert pre-accessiegelden maar blijft weg van de politieke voorwaarden (gesloten houden van de grens met Armenië en het aangaan van diplomatieke betrekkingen).

Opmerking FAON bij het maken van de afspraak: gesprek plv. dirDEU kan niet dienen als vervanging voor aangevraagde gesprek met M over dit onderwerp.

Achtergrondinformatie:

Aanwezigheid NL gevraagd bij herdenkingsbijeenkomsten (in NL en 22-24 april in Yerevan). 10.2. CdP Tbilisi, tevens ambassadeur voor Armenië, zal NL vertegenwoordigen bij herdenking op 24 april 2015 in Yerevan. Dit is nog niet gecommuniceerd.

Laatste set Kamervragen 1 december 2014

Motie Rouvoet 2004: De Kamerbreed aangenomen motie spreekt van 'Armeense genocide' en vraagt het Kabinet om erkenning hiervan 'voortdurend en nadrukkelijk' bij de Turkse regering aan de orde te stellen. De motie wordt door Armenië beschouwd als erkenning NL van Armeense genocide. Regering legt deze motie echter zo uit, dat in contacten met Turkije aandacht gevraagd moet worden voor kwestie, maar dat het niet aan NL regering is al dan niet te erkennen.

10.2.a

10.2.a

10.2.a

- NL moedigt dialoog van Turkije met Armenië aan. NL hoopt op zinvolle dialoog tussen beide landen; zowel over verleden als over toekomst. NL hecht belang aan gezamenlijke positie Turkije en Armenië over kwestie; accepteren gedeelde geschiedenis belangrijke stap voorwaarts in politiek proces tot herstel bilaterale betrekkingen; positief effect op regionale stabiliteit en economische ontwikkeling.

Nagorno Karabach:

- NK de facto onder Armeense controle; Armeense troepen bezetten omliggende delen van Azerbeidzjan. NL steunt inspanningen OVSE Minsk Groep, die streeft naar vreedzame oplossing.
- Regelmatig incidenten rond contactlijn (Line of Contact). Laatste op 12/11 waarbij door AZB een helikopter werd neergehaald. Verklaringen van o.a. covoorzitters Minsk groep (FRA, VS, RF) (zwaarste incident sinds wapenstilstand in 1994) en EU (partijen worden opgeroepen zich terughoudend op te stellen en geen verklaringen uit te brengen/ acties uit te voeren die de situatie verder kunnen escaleren. Daarnaast oproep om onderzoek te doen naar het incident.

Spreekpunten

Minister Koenders heeft mij gevraagd namen hem dit gesprek met u te voeren.

Aanwezigheid bij herdenkingen

- NL betreurt de vele slachtoffers die in 1915 zijn gevallen. Het is aan beide partijen om tot een waardige en respectvolle herdenking van de slachtoffers te komen.
- NL heeft nog geen standpunt bepaald ten aanzien van eventuele Nederlandse betrokkenheid bij herdenkingen in 2015, in Nederland of elders. NL zal dit te zijner tijd van geval tot geval en in goed overleg met andere internationale partners bezien.

Motie Rouvoet & EU toetreding Turkije

- Het kabinet geeft uitvoering aan de motie Rouvoet door in contacten met de Turkse overheid aandacht voor het standpunt van de Kamer te vragen (voor het laatst tijdens bezoek M aan Turkije?).
- Naast aandacht voor de Motie Rouvoet, roept het Kabinet de Turkse regering op een vrij debat over de kwestie van de Armeense genocide mogelijk te maken.
- Om tot wederzijdse erkenning van het gezamenlijke verleden te komen, is het – op dit punt – essentieel dat de Turkse en Armeense regeringen de vrijheid van meningsuiting, toegang tot elkaars nationale archieven en een open maatschappelijke dialoog bevorderen.
- Het is niet aan het kabinet, maar aan wetenschappers, alsook de Turkse en Armeense regeringen, om deze historistische gebeurtenissen met inhumane gevolgen te duiden.

11.1

11.1

Demonstraties Almelo

- In Nederland heeft iedereen, en iedere groep, het recht om in het openbaar voor een betoging of demonstratie bijeen te komen, zo lang dit plaatsvindt binnen de kaders van de wet. Nederland heeft de Turkse autoriteiten erop gewezen dat de kwestie van de Armeense genocide gevoelig ligt en Turkije opgeroepen verantwoordelijk om te gaan met deze situatie. Turkije heeft overigens ontkend dat er directe Turkse overheidsbetrokkenheid is geweest met de organisatie van de demonstratie in Almelo.
- NL zal de Turkse autoriteiten erop blijven wijzen dat de kwestie van de Armeense genocide gevoelig ligt en Turkije oproepen verantwoordelijk om te gaan met de situatie. Daarbij dringt het kabinet er geregeld bij de Turkse autoriteiten op aan om de gebeurtenissen van 1915 bespreekbaar te maken, zowel in EU-kader als in bilaterale contacten.

Nagorno Karabach

- NL heeft zorgen over de recente onrust in Nagorno Karabach. EU, inclusief NL steunt de inspanningen van de OVSE Minsk Groep voor een vreedzame oplossing van het conflict.

Eventueel nog iets toevoegen in achtergrond over:

Hrant Dink

VN Genocide Verdrag is niet aan de orde. VN commissie voor mensenrechten zou de Armeense genocide wel als zodanig hebben benoemd.

Turkije - NK

Standpunt EULS

Meeste EU-lidstaten erkennen de genocide niet op regeringsniveau. Vele daarvan, waaronder DUI, zijn in dezelfde positie als NL: parlementaire resoluties/moties aangenomen, maar geen formele erkenning als 'genocide' door de regering. Dit geldt overigens ook voor de VS. FR, GR en CYP erkennen de genocide wel. FR betrekkingen met TR hebben mede hierdoor stevige deuk opgelopen, die FR nu moeizaam probeert te herstellen.

DUI

- DUI erkent genocide niet.
- 10.2.a
- DUI verklaring over het bezoek aan het monument in Yerevan spreekt over "de nagedachtenis aan de 1,5 miljoen Armeniërs die in 1915/16 bij de massacres en verdrijving om het leven kwamen." Steinmeier bezocht het monument samen met zijn ARM ambtgenoot.

VK

- VK onderstreept dat VK Armeense genocide niet als zodanig erkent (zie ook voorzichtige formulering persbericht over bezoek Stas Lidington aan Yerevan: "Just paid my respects at Tsiternakaberd Memorial remembering upcoming centenary of 1915 and its importance for all Armenians,"). Wijst erop dat Lidington al eerder een bezoek had gebracht aan het monument en dat hij dat tijdens zijn bezoek opnieuw heeft gedaan vanwege de a.s. herdenking. Behelst geen wijziging in Brits beleid.
- 10.2.a
- In Londen bereiden de Armeense en Turkse ambassades samen een religieuze dienst in Westminster Abbey voor. De VK regering zal daar zeker vertegenwoordigd zijn c.q. zich laten vertegenwoordigen, maar door wie is nog niet besloten.

FRA

- Uitzonderingspositie in EU samen met GRIE en CY: erkennen genocide.
- Bij FRA regering sympathie voor de Armeense zaak, aangemoedigd door de actieve Armeense diaspora in FRA.
- Afgelopen 24 april was president Hollande aanwezig bij herdenking in Parijs, en in 2015 zal hij bij de 100-jarige herdenking in Yerevan zijn, op uitnodiging van president Sarkissian van Armenië.
- 10.2.a
- FRA parlement nam begin 2012, op basis van een voorstel van president Sarkozy, een wet aan die ontkenning van de Armeense genocide strafbaar stelt. Franse Constitutionele Raad verklaarde deze ongrondwettig, want in strijd met de vrijheid van meningsuiting. Hollande heeft daarna geen vervolg gegeven aan zijn voornemen van medio 2012 opnieuw met zo'n wetsvoorstel te komen. In oktober van dit jaar diende Franse parlementslid wetsvoorstel in om het ontkennen van genocides en misdaden tegen de menselijkheid van de 20ste eeuw te bestraffen: inclusief de Armeense genocide, expliciet als reden genoemd voor het voorstel.

Aan M
 Van DEU
 Via DGPZ
 Kopie aan SG, DGES
 Afgestemd met DJZ

TER BESLISSING**Datum**

21 december 2017

Onze Referentie

minbuza-2017.1322013

Opgesteld door

10.2.e

memo

beantwoording brief over 'Armeense genocide'

Aanleiding

Ontvangst brief van de Federatie Armeense Organisaties in Nederland (FAON) met verzoek om gesprek over 'Armeense genocide'.

Gevraagd besluit

- Ondertekenen van een uitgebreide antwoordbrief (advies DEU, concept bijgevoegd).
- Alternatief: u gaat in op het verzoek om een gesprek met de FAON.

Toelichting

1. Voorzitter 10.2.e van de FAON verzoekt om een gesprek met u over Armeense Zaken. Met name het uitblijven van erkenning door Nederland van de Armeense genocide, is een al lang slepend discussiepunt.
2. Het verzoek om een gesprek is actueel met het oog op een advies van de Commissie van Advies over Volkenrechtelijke Vraagstukken (CAVV), dat in maart 2017 is gepubliceerd, over het gebruik van het woord genocide door politici. De RDIA van 19 december besprak een MR-advies over gebruik van de term genocide door politici n.a.v. de huidige discussie rond ISIS. Dit advies geeft geen aanleiding het huidige regeringsstandpunt t.a.v. de Armeense gebeurtenissen te wijzigen.
3. In ditzelfde advies wordt ook verwezen naar de mondelinge afspraak tussen de onderhandelaars van VVD en CU bij de totstandkoming van het regeerakkoord, dat NL op regeringsniveau (voor het eerst) aanwezig zal zijn bij de volgende jaarlijkse herdenking van de 'Armeense genocide' in Jerevan. Een beslissing hierover moet nog worden genomen.
4. Advies DEU is om gesprek met AON vooralsnog af te houden. In 2002 heeft Minister van Aartsen eenmalig een gesprek met FAON gehad over de 'Armeense genocide'. In 2004 is de motie Rouvoet van de ChristenUnie in de Tweede Kamer met algemene stemmen aangenomen om in de gesprekken met Turkije over toetreding tot de EU over de erkenning van de Armeense genocide te beginnen. Geen van uw voorgangers heeft verder een gesprek met FAON gehad.
5. Het bijgevoegde concept antwoord geeft aan dat het standpunt van de regering ongewijzigd is waar het erkenning van genocide in het geval van Armenië betreft. Ook verwijst de brief naar de passage in het Regeerakkoord ("Leidend bij de erkenning van genocides zijn voor de NL regering uitspraken van internationale gerechts- en strafhoven, eenduidige conclusies volgend uit wetenschappelijk onderzoek en

Ministerie van Buitenlandse Zaken

10 2 e
Voorzitter FAON
Weesperstraat 91
2574 VS DEN HAAG

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Datum januari 2018
Betreft Uw verzoek om een gesprek

Geachte heer 10 2 e ,

Dank voor uw brief van 21 november 2017 en dank voor uw felicitatie betreffende mijn benoeming tot Minister van Buitenlandse Zaken.

Ik heb met belangstelling kennis genomen van de inhoud van uw brief. U geeft aan met mij van gedachten te willen wisselen over de erkenning van de kwestie van de Armeense genocide door de Nederlandse regering.

Over dit onderwerp is inmiddels al veel correspondentie met u gevoerd. Het is duidelijk dat deze tragische geschiedenis groot leed heeft veroorzaakt. Er past dan ook groot medeleven met de nabestaanden. De regering heeft zich altijd op het standpunt gesteld dat het niet aan haar is om historische gebeurtenissen als deze te duiden en vast te stellen of er in juridische zin sprake is geweest van genocide. Daarom vermijdt de regering het gebruik van deze terminologie.

In het regeerakkoord is in een wat breder verband de volgende passage opgenomen over de erkenning van genocides: "Leidend bij de erkenning van genocides zijn voor de Nederlandse regering uitspraken van internationale gerechts- en straffoven, eenduidige conclusies volgend uit wetenschappelijk onderzoek en vaststellingen door de VN."

Een dergelijke uitspraak van een internationaal gerechts- en strafhof of bindende resolutie van de VNVR is er niet voor de kwestie van de Armeense genocide. Het in maart uitgebrachte adviesrapport van de Commissie van Advies over Volkenrechtelijke Vraagstukken, waaraan u in uw brief ook refereert, vermeldt dat er een onderscheid gemaakt kan worden tussen vaststellingen betreffende historische genocide aan de ene kant en massamoorden begaan op anderen in een lopend conflict aan de andere kant. Dit onderscheid heeft juridische relevantie. In relatie met historische genocides, de eerste categorie, komen vooral juridische vragen rondom reparaties en excuses aan de orde, hetgeen primair een zaak is tussen de betrokken partijen. Kwesties die behoren tot de plicht tot het voorkomen van genocide en misdaden tegen de menselijkheid zijn met name relevant waar het gaat om vaststellingen die om lopende situaties gaan.

Voor het kabinet ligt de nadruk op de noodzakelijke acceptatie en verwerking van het verleden door Armenië en Turkije.

Onze referentie
minbuza-2017.1322133

In lijn met de motie Rouvoet, aangenomen in 2004, is de regeringsinzet daarbij om de kwestie van de Armeense genocide – bilateraal en via de EU – in Turkije bespreekbaar te maken en de toenadering tussen Armenië en Turkije te verbeteren.

In uw brief constateert u ook dat er veelal eenzijdige of onvolledige informatie over zaken die NAVO. Armenië betreffen circuleert. Ik hecht eraan u te informeren dat bij de vorming en uitvoering van Nederlandse beleidsstandpunten wij alle mogelijke bronnen raadplegen, waaronder officiële verslagen vanuit verschillende fora zoals EU, VN, OVSE en NAVO.

Deze informatie verschaft ons onder meer een goed beeld van de deelname van Armenië aan het NAVO partnerschap voor vrede: van mijn zijde past grote waardering voor deze deelname. Ik verwelkom ook de ondertekening door Armenië van het CEPA-akkoord dat grote mogelijkheden biedt voor uitgebreidere samenwerking tussen Armenië en Nederland op economisch gebied.

Het huidige kabinet wil zich graag inzetten voor het verder bevorderen van de relaties met de landen van het Oostelijk Partnerschap, waaronder Armenië. Tijdens de recente Top in Brussel, op 24 november jl. en ook tijdens de recente OVSE-ministeriële heb ik ook met mijn Armeense ambtgenoot Edward Nalbandian gesproken.

Tot slot, ik waardeer de inspanningen van FAON om een bijdrage te leveren aan een beter wederzijds begrip en goede relaties tussen Armenië en Nederland en wens u veel succes bij de verwezenlijking van uw doelstellingen.

Halbe Zijlstra
Minister van Buitenlandse Zaken

From: 10.2.e
Date: dinsdag 10 april 2018 20:23:00

Conclusie M is helder: moet terug naar MR. Waar hij niet is en R ook niet, dus Mindef weer in stelling brengen.

From: 10.2.e
Sent: dinsdag 10 april 2018 19:37:04
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: URG: stasVWS zegt niet naar Jerevan te kunnen

10.2.e

Zie bericht van 10.2.e hieronder:

Het lukt stasVWS niet om naar Jerevan te gaan, terwijl dat wel tijdens de MR is afgesproken. Dit vraagt m.i. om overleg (denk door PA's?) op zeer korte termijn over of en hoe de motie uitgevoerd gaat worden. Terugvaloptie is dat kabinet aangeeft dit jaar niet deel te kunnen nemen. Houdt in ieder geval in dat de Kamerbrief die nu bij BSG ligt nog niet verzonden kan worden (zal dit ook flaggen bij BSG).

Ik hoor graag of dit via PA-lijn wordt overlegd, of dat DEU een voorstel kan doen.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e
Sent: dinsdag 10 april 2018 19:23
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Woordvoering Jerevan

Ik hoorde zojuist dat het de staatssecretaris niet gaat lukken om naar Jerevan te gaan. Hij heeft hier de MP en min Defensie al van op de hoogte gebracht. Kan jij er voor zorgen dat jullie bewindslieden ook op de hoogte worden gebracht?

Details heb ik nog niet, maar ik denk dat het een optelsom is van de punten die ik eerder tegen je gezegd heb.

Gr,

10.2.e

From: 10.2.e
Subject: update M
Date: maandag 23 april 2018 14:03:00

10.2.e

Zoals je net verzocht hieronder een update over de reis van stasFIN naar Yerevan.

Groet, 10.2.e

+++

Reis van stasFIN naar ARM gaat door. Overwegingen hierbij:

- 10.1.b
[Redacted]
- CdP TBI geeft vanuit Yerevan aan dat sfeer doet denken aan voetbalkampioenschap. Wel blokkades in de stad en veel politie die zich stevig opstelt. Inmiddels lopen volgens nieuwsberichten ook militairen en priesters mee in de demonstraties.
- 10.2.a
[Redacted]
[Redacted] Met het oog hierop wordt aanvullende woordvoering voorbereid (*“hier om te herdenken, niet om politieke situatie te bespreken”*).

From: 10.2.e
Subject: Bezoek stas Snel aan Jerevan
Date: dinsdag 24 april 2018 14:22:12

10.2.e

Zoals verzocht een update over het bezoek van stasFIN aan Armenië. Succesvol en goed verlopen.

Groeten uit Jerevan.

10.2.e

+++

Bijwonen herdenking Jerevan door stasFIN Snel

- Staatssecretaris Snel woonde vandaag de herdenking van de kwestie van de Armeense bij in Jerevan;
 - De staatssecretaris sloot aan bij het Corps Diplomatique, naast de ARM minBZ. Hij legde een bloem bij het monument. O.a. NOS zond hier beelden van uit;
 - Aansluitend had stasFIN een lunchbespreking met de gouverneur van de Centrale Bank en de ARM minFIN over inhoudelijke onderwerpen 10.2.a
 - Bezoek verliep in goede sfeer en werd van Armeense zijde gewaardeerd;
 - In Armenië waren er geen vragen van de pers.
-

From: 10.2.e
Subject: stukken stasFIN
Date: maandag 23 april 2018 09:41:00
Attachments: 180413_VN_April24.pdf
10.2.e
10.2.e x
e Voordewind c.s. over de herdenking van de Armeense genocide in Jerevan (Kamerstuk 34775-V-

10.2.e

10.2.e

Bijgaand de stukken voor het dossier van stasFIN. Ik neem daarnaast nog wat extra info mee (o.a. erkenning door derde landen en wat nieuws over de huidige politieke onrust), maar dat is of nog niet beschikbaar, of m.i. meer geschikt voor de ambtelijke achterzak (lees: niet relevant genoeg).

Vanwege de ontwikkelingen in Yerevan moeten we nog wat extra woordvoering opstellen voor het geval de reis doorgaat (zoiets als *"NL in Armenië om te herdenken. Staat los van politieke situatie. Wel het belang van vrijheid van vergadering benadrukt in gesprekken met Armeense overheid"*).

Hoor het graag als je iets mist.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e
Subject: Update situatie Armenië voor M
Date: zondag 22 april 2018 21:01:00

10.2.e

10.2.e

Hieronder een update over de situatie in Armenië voor M. Vooral bedoeld als *heads up* zodat (als de situatie escaleert) dit morgenmiddag niet als een verrassing voor M komt.

Groet, 10.2.e

+++

In verband met de ontwikkelingen in Jerevan hieronder een *heads up*. Verdere advisering volgt morgenmiddag na terugkoppeling van CdP TBI en DKDB (beiden vanaf morgenochtend in Yerevan).

- Sinds een aantal dagen wordt er in Armenië gedemonstreerd tegen de benoeming van voormalig president Sargsyan als premier.
- Gisteravond is de nieuwe premier weggelopen van een gesprek met de oppositieleider, en de laatste is inmiddels mogelijk gearresteerd.
- Deze situatie kan leiden tot verdere escalatie, 10.2.a
- StasFIN arriveert zoals nu voorzien dinsdagochtend in Jerevan, woont rond 10.30u de herdenking bij in gezelschap van het Corps Diplomatique (voor zover bekend dit jaar geen andere buitenlandse regeringsleden aanwezig), heeft bilaterale gesprekken (lunchbespreking met de vice-premier, minister van Financiën en gouverneur van de Centrale Bank) en vertrekt daarna weer naar Nederland.
- 10.2.a
- CdP TBI deelt morgen om 13.30u NL tijd de laatste situatie. 10.1 b
- Op basis van dit advies moet morgenmiddag (maandag) worden gezien of de omstandigheden StasFIN in staat stellen het doel van zijn bezoek te volbrengen: op respectvolle wijze medeleven betuigen aan de slachtoffers van de grote moordpartij op de Armeniërs in 1915.
- Zowel het door laten gaan van het bezoek als een eventueel besluit om van het bezoek af te zien ligt gevoelig. Enerzijds is er de kans dat het bezoek kritiek zal krijgen vanwege vermeende steun aan de Armeense regering in een tijd waarin deze democratie en rechtsstaat onder druk zet, zowel in de Tweede Kamer als bij internationale partners. Anderzijds zullen de partijen die de motie over deelname aan de herdenking hebben gesteund willen zien dat de regering deze uitvoert en zal Armenië aanstoot nemen aan een afzegging.
- Het uitgangspunt is vooralsnog dat StasFIN deelneemt aan de herdenking. Gezien de situatie wordt in de woordvoering wel expliciet meegenomen dat dit bezoek in het teken staat van de herdenking.
- 10.2.a

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Subject: Fwd: Openstelling Armeense Archieven voor wetenschappelijk onderzoek
Date: vrijdag 9 maart 2018 16:10:56
Attachments: 10.2.e

Geachte heer 10.2.e

Bijgevoegd vindt u een mail die ik gisteren aan alle leden van de Commissie Buitenland heb gestuurd. Graag breng ik deze onder uw aandacht in de hoop dat ook minister S. Kaag over de inhoud geïnformeerd kan worden.

Met zorg zag ik gebeuren hoe, zonder hoor en wederhoor en zonder zich goed in de materie verdiept te hebben, Tweede Kamerleden onlangs de motie van dhr. J. Voordewind steunden.

De inhoud spreekt voor zich.

Met dank voor uw aandacht,
Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

10.2.e (in welke functie ik voor het eerst in contact kwam met een Turkse nabestaande van een grootvader die niet in Osmaanse dienst hoefde omdat hij 7 jaar slaaf was geweest van Armeniërs en wiens dorp werd platgebrand, waarbij een kind gespiest werd. Nadien heb ik meer verhalen vernomen van Turkse zijde. Reden voor mij om me meer en breder te oriënteren dan tot dan toe.

Maar je moet verdraaid veel moeite doen om info te vinden van Turkse zijde, of van internationale wetenschappers die tot andere standpunten komen dan de door Armeniërs naar voren gebrachte. Dat baart me zorgen, want enerzijds zal er geen goede leed verwerking kunnen komen bij nabestaanden die zich miskend en geschoffeerd voelen en anderzijds ben ik er niet gerust op dat de claims van Armeniërs, naarmate zij meer steun vinden bij parlementen en regeringen die hen steunen, niet met harde hand afgedwongen gaan worden, al dan niet met steun van de VS.)

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e 10.2.e
Onderwerp: Openstelling Armeense Archieven voor wetenschappelijk onderzoek
Datum: 8 maart 2018 om 18:06:53 10.2.e

Geachte mevrouw Dijkstra,

Enkele weken geleden heeft de Commissie Buitenland van de Tweede Kamer in grote meerderheid besloten dat zij voortaan wenst te spreken over Armeense genocide. Een woord dat zeer hoge bewijslast vereist. Er is echter geen uitspraak van het Internationaal Strafhof, noch een resolutie van de VN Veiligheidsraad. En er ontbreekt meer.

Ik heb in kranten, tijdschriften en op social media en internet gezocht naar wat

men schrijft over wat zich ruim honderd jaar geleden zou hebben afgespeeld in het Noord-Oostelijk deel van het Osmaanse Rijk. En wie schetst mijn verbazing te zien dat in ons land iedereen zich beperkt tot wat er met *Armeniërs* is gebeurd.

Geen context, geen historische inbedding, niets. Op internet lijkt alles 'opgeschoond' te zijn vanuit Armeense zijde of door sympathisanten. De geschiedenis over dit onderwerp is witgewassen.

De drie belangrijke archieven van Armeense zijde, te weten het Nationale Staatsarchief v. Armenië (*niet te verwarren met het Armeense museum 'archief' met persoonlijke verhalen van/over slachtoffers, waar Armeniërs in Nederland naar wijzen en waar bv. ook bij de film de Bloedbroeders gebruik van is gemaakt*), de Dashnak Archieven in Boston en het archief van de Armeense Patriarch in Jeruzalem zijn bovendien nog immer niet geopend voor internationale wetenschappers.

Daarbij heeft u ervoor gekozen om wel vertegenwoordigers van Armeense organisaties in Nederland in uw extra vergadering van uw commissie aan het woord te laten, maar van Turkse zijde niemand. U heeft daarbij gehoord dat van Armeense zijde is gezegd geld te willen en 'teruggave' van land in Oost Turkije.

Kunt u oordeelsvorming, die gebaseerd is op deze eenzijdige informatie, voor uw geweten verantwoorden?

Mijn geweten knaagt hier plaatsvervangend voor u.

10.2 e

De wereld zit niet te wachten op nieuwe conflicten, nieuwe strijd. Nabestaanden van beide kanten in deze kwestie zoeken gerechtigheid. Wij kennen hoor en wederhoor en die is nodig om de volledige waarheid boven tafel te krijgen. Hoe pijnlijk ook. Maar laten we hem niet nog pijnlijker maken voor betrokkenen door hem onder te laten sneeuwen.

Ik dank u voor uw aandacht.

Hoogachtend,

10.2.e

10.2.e

Ministerie van Buitenlandse Zaken

10.2.e 10.2.e

10.2.e

Directie Europa
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

10.2.e
DEU@minbuza.nl

Datum 3 januari 2018
Betreft uw brief d.d. 21 november 2017

Geachte heer 10.2.e

Dank voor uw brief van 21 november 2017 aan minister Zijlstra. Ik heb met belangstelling kennisgenomen van de inhoud van uw brief waarin u aangeeft met de minister van gedachten te willen wisselen over Armeense zaken, waaronder de erkenning van de kwestie van de Armeense genocide door de Nederlandse regering.

Over de kwestie van de Armeense genocide is eerder correspondentie met u gevoerd. Het is duidelijk dat de gebeurtenissen in 1915 en 1916 vreselijk waren en groot leed hebben veroorzaakt. Er past dan ook groot medeleven met de nabestaanden. Voor het Nederlandse kabinet ligt de nadruk op de noodzakelijke acceptatie en verwerking van het verleden door Armenië en Turkije. De vaststelling of hier in juridische zin sprake is geweest van genocide, is niet aan het kabinet. In lijn met de motie Rouvoet uit 2004, is de regeringsinzet om de kwestie van de Armeense genocide - bilateraal en via de EU - in Turkije bespreekbaar te maken en de toenadering tussen Armenië en Turkije te verbeteren.

Het is helaas niet mogelijk om op korte termijn een gesprek met minister Zijlstra te organiseren. Indien gewenst ben ik graag bereid u te ontvangen om verder van gedachten te wisselen over de door u genoemde zaken.

10.2.e

Ministerie van Buitenlandse Zaken

From: 10.2.e
To: 10.2.e DPG
Cc: 10.2.e
Subject: FW: Meeting request
Date: woensdag 4 april 2018 17:11:00
Attachments: image001.jpg

Beste DPG-collega's,

10.2.a

Alvast bedankt.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: woensdag 4 april 2018 16:53
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Meeting request

Beste 10.2.e

Zojuist 10.2.e gesproken. 10.2.a Hij zal dit verzoek ook in een brief aan waarnemend burgemeester Van Aartsen voorleggen.

De redenatie is dat de gemeente Amsterdam door toestemming te verlenen voor de plaatsing van de gevelsteen zich schaarde achter de tekst op de steen.

Van mijn kant heb ik aangegeven wat de formele procedure is geweest: het stadsdeel centrum verstrekt vergunningen voor plaatsing van gevelstenen en laat zich bij de afweging de vergunning al dan niet te verlenen, niet in met de tekst op de steen. Neemt iemand aan een tekst aanstoot dan zijn er juridische procedures om daar uitsluitel over te krijgen.

Daarnaast heb ik aangegeven dat er noch in het College noch in de raad ooit een discussie is geweest over de Armeense kwestie en dat Amsterdam zich dan in dit soort internationale zaken schaart achter het formele standpunt van de Nederlandse regering.

10.2. maakt zich op zich geen zorgen over verstoring van de openbare orde op 21 april. Met stadsdeel voorzitter 10.2.e heb ik wel afgesproken dat de directie Openbare Orde en Veiligheid wordt ingelicht.

10.2. maakte zich in het gesprek verder druk over uitspraken van de directeur van het Armeense culturele centrum: "all Turks are dogs" zou deze in het openbaar hebben gezegd. Door toestemming te geven voor plaatsing van de gevelsteen zou Amsterdam zich achter die uitspraak scharen. Ook dat heb ik natuurlijk ontkracht.

Verder wees hij op de vele moorden door Armeense terroristen op Turkse diplomaten en burgers en op de door Amsterdam toegestane PKK demonstraties.

10.2.a
 [Redacted]
 [Redacted]
 [Redacted]
 [Redacted]
 [Redacted]
 [Redacted]
 [Redacted]

11.1 [Redacted]

Ik hoor graag je reactie op bovenstaande. Ik zal stadsdeelvoorzitter 10.2.e en de waarnemend burgemeester informeren over het gesprek en voorbereiden op de brief die gaat komen.

Hartelijke groet,

10.2.e

10.2.e
 Gemeente Amsterdam
 10.2.e
 City of Amsterdam, 10.2.e
 10.2.e
 10.2.e
 The Netherlands
 10.2.e
 [Redacted]
 W: www.amsterdam.nl/international

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 4 april 2018 11:15
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Meeting request

Beste 10.2.e,

Bedankt voor onderstaande bericht. De kwestie van de Armeense genocide is inderdaad een gevoelig thema. Hieronder wellicht ten overvloede de tekst die de NL ambassade heeft gebruikt om het standpunt van de NL regering toe te lichten:

... the Lower House of the Dutch Parliament adopted two motions regarding the events of 1915. In one motion, the House expressed that it recognizes the events of 1915 as genocide. In its response to this motion, the government has announced it will not follow the House in this assessment. In the other motion, the House calls upon the government to participate on a governmental level in the upcoming commemoration ceremony in Yerevan, and subsequently every 5 years. In its response to this motion, the government has indicated that a presence at the commemoration will not implicate a recognition of the events as genocide. The government of the Netherlands underlines that that the terrible events of 1915 deserve respect and attention, and supports efforts of Turkey and Armenia to resolve all related matters in a respectful dialogue.

De lijn van het kabinet waar 10.2.e ook op wees, komt erop neer dat er in deze kwestie volgens het kabinet niet is voldaan aan de voorwaarden voor het vaststellen van genocide. Er is

namelijk geen uitspraak van een internationaal gerechtshof of een bindende resolutie van de VNVR. Daarom doet het kabinet geen uitspraak over de vraag of er in dit geval in juridische zin sprake was van genocide. Die lijn is bij de Turkse overheid erg bekend. Ik zou hier nogmaals op wijzen.

Overigens staat er in NL al een bekend Armeens herdenkingsmonument in Almelo. De onthulling hiervan leidde in 2014 tot grote tegendemonstraties vanuit de Turks-NL gemeenschap. Het lijkt me niet verkeerd om aan te geven dat van alle kanten wordt verwacht dat zij het debat over deze kwestie op een respectvolle wijze voeren.

Bel me vooral even als je hier nog even over door wilt praten.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
Senior Beleidsmedewerker Directie Europa
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8 Den Haag
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 3 april 2018 17:09
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Meeting request

Beste 10.2.e,

Zojuist sprak ik 10.2.e over onderstaand verzoek en die raadde mij aan de mail van 10.2.e ook naar jullie door te sturen. Ik heb de heer 10.2. laten weten hem uiteraard op korte termijn te willen ontvangen. Hij bevestigde net een afspraak voor morgen om 15:00 uur.

10. heeft me nog even het standpunt van de Nederlandse regering toegelicht. In Amsterdam is door de raad nog geen standpunt over de Armeense kwestie ingenomen. 11.1

Ik houd jullie op de hoogte en houd me aanbevolen voor advies.

Vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Gemeente Amsterdam

10.2.e

City of Amsterdam, 10.2.e

10.2.e

10.2.e

The Netherlands

10.2.e

W: www.amsterdam.nl/international

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 2 april 2018 17:57

Aan: 10.2.e

Onderwerp: Meeting request

10.2.a

Bu e-posta mesajı ve ekinde bulunabilecek dosyalar yalnız mesajın alıcı hanesinde kayıtlı kullanıcı(lar) içindir. Mesajın alıcısı değilseniz, lütfen hemen göndericiyi uyarınız. Mesajı dağıtmayınız, kopyalamayınız, içeriğini açıklamayınız; çıktı almaksızın siliniz. Bu mesajda kayıtlı görüntü ve düstünceler hiçbir şekilde Türkiye Cumhuriyeti Disisleri Bakanlığına atfedilemeyeceği gibi, Bakanlık bakımından bağlayıcı değildir. Virtüs ve kötti amaçlı yazılımların bu mesajda yerleşmesinin engellenmesi amacıyla gerekli tüm önlemler alınmış olsa da, bu mesajın sisteminizde yaratabileceği kayıp ve zararlardan dolayı Bakanlık hukuken sorumluluk kabul etmez.

Türk dış politikasına ilişkin gelişmeler hakkında bilgi almak için www.mfa.gov.tr adresine gidebilir, twitter ve facebook sayfamızı izleyebilir, seyahatleriniz için www.evisa.gov.tr sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

This email and any files transmitted with it are intended solely for the use of the addressee(s). If you are not the intended recipient, please notify the sender immediately, then delete it without printing, copying, distributing or disclosing its contents. Any view or opinion expressed in this email does not necessarily represent those of the Turkish Ministry of Foreign Affairs, or bind it in any way. Although reasonable precautions are taken to ensure

From: 10.2.e)
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: Herdenking Genocide Armenie
Date: zaterdag 7 april 2018 08:26:22

Ik heb begrepen dat het Kabinet afgelopen vrijdag staatssecretaris Blokhuis gevraagd heeft om namens NL naar de herdenking te gaan op 24 april. Van zijn 10.10.2.e heb ik begrepen dat jij dit dossier bij BZ doet. 2-e

Kunnen wij volgende week hier contact over hebben. En kan je mij al wat meer informatie sturen? Ook graag wat betreft de politieke gevoeligheid mbt dit dossier en hoe BZ daar tegen aankijkt en over adviseert. De staatssecretaris is vlak voor de herdenking naar de informele raad van de ministers van volksgezondheid in Sofia, dus logistiek gaat het een puzzeltje worden. Ik schat in dat hij dan vanuit Sofia naar Jerevan moet vliegen.

10.2.e kan jij een overlegje plannen? Graag ook met 10.2.e er bij.

Gr,

10.2.e

10.2.e

10 2 e

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

10.2.e

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Herdenking Genocide Armenie
Date: maandag 9 april 2018 11:29:00
Attachments: 11.1

Beste 10.2.e

Bedankt voor onderstaand bericht en ons telefoongesprek van zojuist.

Heel goed te horen dat staatssecretaris Blokhuis namens NL naar de herdenking in Jerevan gaat. Ik begrijp dat dit een logistieke puzzel is, en dat dit bovendien een erg lastige kwestie is (NL woont herdenking wel bij, maar erkent de genocide niet). Vanuit BZ staan we dus klaar om op alle mogelijke manieren te helpen en te adviseren. Wij zullen in ieder geval een dossier met achtergrondinformatie en woordvoering aanleveren. Ik hoor het graag als er daarnaast specifieke verzoeken zijn.

Een overleg hierover lijkt mij erg goed. Zoals besproken zou het goed zijn om te zien of ambassadeur 10.2.e (NL ambassadeur in Georgië en Armenië) hierbij telefonisch of per VTC aan kan sluiten.

Bijgaand wat achtergrond over de gevoeligheid van de erkenning en het bijwonen van de herdenking, en een situatieschets door de ambassade. Daarnaast ter achtergrond de MR notitie (vertrouwelijk). Ik hoor het graag als dit vragen oplevert.

We proberen in de loop van vandaag te achterhalen hoe het programma rond de herdenking op 24 april er precies uitziet en wat het advies is rond kranslegging etc.

Vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e
Senior Beleidsmedewerker Directie Europa
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8 Den Haag
10.2.e

From: 10.2.e
Sent: zaterdag 7 april 2018 08:26

To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: Herdenking Genocide Armenie

Ik heb begrepen dat het Kabinet afgelopen vrijdag staatssecretaris Blokhuis gevraagd heeft om namens NL naar de herdenking te gaan op 24 april. Van zijn 10.10.2.e heb ik begrepen dat jij dit dossier bij BZ doet.

Kunnen wij volgende week hier contact over hebben. En kan je mij al wat meer informatie sturen? Ook graag wat betreft de politieke gevoeligheid mbt dit dossier en hoe BZ daar tegen aankijkt en over adviseert. De staatssecretaris is vlak voor de herdenking naar de informele raad van de ministers van volksgezondheid in Sofia, dus logistiek gaat het een puzzeltje worden. Ik schat in dat hij dan vanuit Sofia naar Jerevan moet vliegen.

10.2.e kan jij een overlegje plannen? Graag ook met 10.2.e er bij.

Gr,

10.2.e

10.2.e

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

10.2.e

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Woordvoering Jerevan
Date: dinsdag 10 april 2018 19:23:18
Attachments: [image002.jpg](#)

Ik hoorde zojuist dat het de staatssecretaris niet gaat lukken om naar Jerevan te gaan. Hij heeft hier de MP en min Defensie al van op de hoogte gebracht.
Kan jij er voor zorgen dat jullie bewindslieden ook op de hoogte worden gebracht?

Details heb ik nog niet, maar ik denk dat het een optelsom is van de punten die ik eerder tegen je gezegd heb.

Gr,

10.2.e

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 10.2.e
Datum: dinsdag 10 apr. 2018 2:16 PM
Aan: 10.2.e
Kopie: 10.2.e
Onderwerp: RE: Woordvoering Jerevan

10.2.e

Ambassadeur is er mee bekend dat nog niet zeker is dat dit gaat lukken. 10.2.a

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e
Sent: dinsdag 10 april 2018 14:13
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Woordvoering Jerevan

Tja, dit is niet zo handig. Het is echt nog onzeker of het gaat lukken. 10.2.a
Het zou best niet kunnen lukken.
Kan dat aan de ambassadeur worden doorgegeven?

Gr,

10.2.e

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 10.2.e
Datum: dinsdag 10 apr. 2018 2:04 PM
Aan: 10.2.e
Kopie: 10.2.e
Onderwerp: RE: Woordvoering Jerevan

10.2.e

Ik sprak net 10.2.e. Hij heeft een gesprek met minister van Volksgezondheid in Jerevan gehad en aangegeven dat we kijken naar de mogelijkheid dat stasVWS de herdenking bijwoont. De uitnodiging richting stasVWS staat (mondeling). Een officiële uitnodiging volgt via Armeens BZ.

De ceremonie zal waarschijnlijk rond 11 uur beginnen. Monument ligt buiten de stad, dus dat vereist een verplaatsing. Aansluitend is er een lunch en de mogelijkheid voor een bilateraal gesprek met de Armeense minister van Volksgezondheid.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: dinsdag 10 april 2018 11:43
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: FW: Woordvoering Jerevan

Dag 10.2.e

Nog geen bericht van de Staatssecretaris, zodra binnen horen jullie het meteen.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Datum: dinsdag 10 apr. 2018 11:15 AM
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Woordvoering Jerevan

10.2.e

Hebben jullie al iets gehoord van de staatssecretaris?

De Kamerbrief over zijn aanwezigheid houden we hier vast totdat er duidelijkheid is van jullie kant, 10.2.a

Daarnaast bereiden we nu woordvoering voor die voor het uitgaan van de brief tussen de verschillende communicatiedirecties moet worden besproken.

Is bijgaande woordvoering wat jou betreft akkoord? Als dat het geval is, zal ik het in de bredere groep delen. Vooral benieuwd hoe jullie aankijken tegen de vraag "waarom stasVWS?".

Alvast bedankt voor je reactie.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e
Sent: maandag 9 april 2018 13:34
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Yerevan herdenking- woordvoeringslijn

Dag 10.2.e e.a.,

Staatssecretaris Paul Blokhuis hebben we geïnformeerd en geadviseerd en wachten nog op zijn reactie. Is nogal een logistieke puzzel vanuit Sofia waar hij 22-23 april aanwezig is. Morgen horen jullie meer.

Vriendelijke groet,
10.2.e

 10.2.e | [Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport](#)
10.2.e
Parnassusplein 5 | 2511 VX | Den Haag
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 9 april 2018 12:39
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Yerevan herdenking- woordvoeringslijn

10.2. e.a.,

Even vanuit de cc:

De Kamer heeft verzocht om per brief geïnformeerd te worden over de uitvoering van de motie die ocriep tot het bijwonen van deze herdenking. Insteek wat ons betreft om voor het einde van deze week een kort briefje aan de Kamer te sturen.

Wat betreft woordvoering zitten we in een lastige spagaat: wel de herdenking bijwonen, maar niet erkennen dat er sprake was van een genocide. In reactie op de motie heeft minister Kaag (in haar rol als M) aangegeven dat bijwonen van de herdenking **niet** betekent dat NL de genocide als zodanig erkent. Zie bijgaande mail. Denk dat we in woordvoering voor de komende weken zoveel mogelijk weg moeten blijven van welles/niet over genocide.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e

Sent: maandag 9 april 2018 12:19

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e

Subject: Yerevan herdenking- woordvoeringslijn

Dag 10.2.e ,

Inmiddels is er (intern) besloten welke bewindspersoon aanwezig zal zijn bij de herdenking in Yerevan.

Het lijkt me goed om als BZ/VWS/AZ een afgestemde woordvoeringslijn hierover uit te dragen.

Is er al iets bekend wanneer de kamer over de deelname van Blokhuis wordt geïnformeerd?

Wij hebben de afgelopen tijd hier zeker wat persvragen gehad dus ook handig om daarin een lijn te trekken wat betreft beantwoording.

Ik hoor graag van jullie.

Groet,

10.2.e

Woordvoerder Ministerie van Buitenlandse Zaken

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the

From: 10.2.e

Sent: Sunday, February 25, 2018 12:16 PM

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e

Subject: Turkse reacties Armeense kwestie - incl 5 NL kamerleden

Update zondag 25 februari:

Over algemeen rustig gebleven. Slechts 1 nieuwe officiële ractie van 10.2, de rest reacties die er vrijdag al waren en pas gisteren door mij zijn ondekt. Pers behalve wat columns niks, sociale media rust.

Verhaal 5 NL kamerleden van TR afkomst dat in NL groot is, in Turkije niet. Begon met artikel in Türkiye dat ik gisteren al noemde, toen opgepakt door sonhaber (dat kwam in NL) pers en vervolgens door Sabah obv Türkiye (onderstaand) dat ook weer NL pers haalde.

Media:

- [Artikel in Sabah](#) van gistermiddag:

Het is duidelijk geworden wie de parlementsleden van Turkse afkomst zijn die schandalige besluit van het NL parlement steunen

Vijf kamerleden van Turkse afkomst hebben door hun steun aan het besluit van het Nederlandse parlement om de gebeurtenissen van 1915 als "genocide" te erkennen Turkije verraden

Zij hebben het schandalige besluit gesteund

De vijf Turkse(!) leden van het Nederlandse Parlement
[vijf foto's met namen]

Het Nederlandse parlement heeft met het erkennen van de Armeense beweringen met betrekking tot de gebeurtenissen van 1915 als "genocide" zijn handtekening gezet onder een schandalig besluit. Met betrekking tot de motie, die in het parlement met 142 voorstemmen en 3 tegenstemmen is aangenomen, hebben 5 kamerleden van Turkse achtergrond met "ja" gestemd. Volgens berichten van de krant Türkiye hebben alle partijen, behalve de door kamerleden van Turkse afkomst gestichte DENK partij de door het Kamerlid Voordewind van de coalitiepartij ChristenUnie voorbereide motie inzake "de erkenning van de in 1915 in Anatolië op Armeniërs uitgeoefende moordpartijen als genocide" gesteund. In het Nederlandse parlement bevinden zich 7 kamerleden van Turkse afkomst, van wie 4 vrouwen. Van de kamerleden van Turkse afkomst hebben de bij de DENK partij horende Tunahan Kuzu en Selcuk Öztürk, samen met hun partijgenoot van Marokkaanse afkomst tegen de ongefundeerde "genocide"-

motie gestemd. De bij de VVD van premier Mark Rutte behorende Dilan Yesilgöz, de bij de GroenLinks horende Nevin Özütok en Zihni Özdil, en de bij de SP horende Saadet Karabulut en Cem Lacin hebben doordat zei voor de ongefundeerde "genocide"-motie hebben gestemd opnieuw laten zien dat ze tegenstander van Turkije te zijn.

Het bescuit is voor het kabinet niet bindend
[Passage dat Kabinet andere afweging maakt]

Uit Turkije kwam de ene reactie na de andere
[Overzicht van de reacties uit Turkije]

TZ op BZ ontboden
[Passage dat TZ naar MFA moest]

- Artikel heeft niet veel tractie gekregen. Het artikel dat in NL pers kwam van "Son haber" is bijv. slechts 180 maal geretweet.

10.2.a

Overig media:

- Sommige gedrukte media hadden voort over onderwerp slechts klein artikeltje over meest recente uitspraken 10.2
- Sabah heeft uit 10.2 e .e slechts heel klein stukje gebruikt, tot groot verdriet van de correspondent die aan het proberen is de reden te achterhalen. Mijn vermoeden: 10.2.a . Tekst:

NL regering niet eens met besluit over genocide

Nederlandse zaakgelastigde in Ankara 10.2 e heeft aangegeven dat de Nederlandse regering het besluit van het Nederlandse parlement om de gebeurtenissen van 1915 als genocide te erkennen niet onderschrijft.

10.2 e : "Zoals onze regering al heeft aangegeven, is het moeilijk om gebeurtenissen van voor 1948 als genocide aan te merken, want op dat moment is er nog geen juridische definitie". 10.2 e , die aangaf het idee van een gemeenschappelijke historische commissie om de gebeurtenissen van 1915 te onderzoeken, zoals president Erdogan in het verleden heeft voorgesteld, te steunen, zei: "Wij steunen de oprichting van een historische commissie".

- MOGELIJKE PRAKTISCHE GEVOLGEN VOOR NL: Een artikel over de leider van de Vatan Partisi Dogu Perincek, die al eerder 3 keer naar het EVRM gegaan is om oordelen over de genocide te vragen (en kennelijk gewonnen heeft). Hij wil via mensen in NL een zaak aanspannen en als in NL alle rechtsmiddelen zijn uitgeput naar het EHRM gaan.
- Over de 5 NL kamerleden een artikel in Sabah, waar hun namen genoemd worden en ze
- Voorts een column in de Yeni Safak, een regeringsgezinde krant, waarin het verschil van inzicht tussen Kabinet en Kamer werd geconstateerd, en vervolgens als motivering voor het besluit de haat tegen Turkije en de islam in Nederland wordt opgevoerd
- Een column in normaal gesproken middle-of-the road Habertürk die aangeeft dat Nederland in de 16^e eeuw Turkije keihard nodig had in de strijd tegen de Katholieken en daarom gezant Cornelis Haga naar Istanbul stuurde om de ring van de Sultan te kussen

Officiële reacties:

- [EU-minister Celik](#) (die al eerder tweette) op zaterdag tijdens AKP-districtscongres in zijn thuisprovincie Adana: ze hebben het lef om in plaats van hun eigen verantwoordelijkheid in de massamoord in Srebrenica onder ogen te zien parlementaire besluiten te nemen die Turkije besmeuren. Wij hebben geen genocide in onze geschiedenis. We moeten ons de vraag stellen: wie schiet hier iets mee op?
- [Mehmet Mus](#), één van de vijf vice-fractievoorzitters van de AK Partij op vrijdag: Schaamteloos dat het koloniale Nederland met een verleden vol onderdrukking en genocides nu onze voorvaderen als genocideplegers neerzetten. Voordat NL het woord genocide in de mond neemt, moet het eerst maar eens naar zijn eigen geschiedenis kijken
- Minister van Justitie Aldülhamit Gül heeft op vrijdag [getweet](#): Erkenning genocide door NL parlement is zoveelste voorbeeld van politiek misbruik van de geschiedenis. De timing van dit foute besluit, dat zelfs door de regering niet wordt erkend, is ook veelbetekend. NL Parlement zou in plaats van de feiten uit de Turkse geschiedenis te verdraaien eens naar zijn eigen recente geschiedenis moeten kijken
- Van de officiële reacties gaat er GEEN één in op de NL Kamerleden
- President Erdogan heeft de kwestie voor zover bekend tijdens de AK-Partij provinciale congressen gisteren NIET genoemd. Vandaag is er nog een provinciaal partijcongres in Gaziantep

Sociale media:

- 180 retweets van artikel met name namen NL kamerleden
- Dan enkele tientallen retweets van filmpje van feestende NL militairen in Srebrenica gevolgd door bekende beelden Karremans
- 11.1

Groet!

10.
2**From:** 10.2.e**Sent:** Saturday, February 24, 2018 11:05 AM**To:** 10.2.e**Cc:** 10.2.e**Subject:** TR reacties Armeense kwestie - Cavu uitgebreid over NL

Update TR reacties zaterdag 24 februari, met Cavusoglu twee minuten op camera over bilaterale betrekkingen NL-TR:

Officiële reacties:

- Turkse M Çavusoglu [bij een evenement in Antalya](#) gistermiddag (rustige toon) [met geen enkele verwijzing naar verschil parlement – kabinet]:

Een parlement kan niet besluiten of iets genocide is, dat doen rechtbanken, daar is ook een aantal besluiten van Franse Constitutioneel Hof en voor iedereen bindende besluiten van het EHRM over

- Sinds een jaar, sinds de gebeurtenissen voorafgaand aan het referendum van 16 april, toen NL tegen alle regels van het internationaal recht en alle Europese standaarden mijn landingsrechten heeft geannuleerd, en onze minister van familie zaken slecht heeft behandeld en letterlijk het land heeft uitgezet, tegen alle regels van het Weense verdrag in onze CG heeft vastgezet (u weet, daar zijn we een juridisch proces tegen begonnen), en honden op onze burgers heeft afgestuurd, etc., zijn onze betrekkingen gespannen
- De nieuwe minister van BZ heeft ontslag genomen. Toen hij er nog was hebben zij een aantal stappen ondernomen om de betrekkingen te verbeteren. Wij hebben toen gezegd: de voorwaarden voor verbetering zijn helder en we hebben onze voorwaarden genoemd
- In dit proces heeft de vorige NL minister van BZ uitspraken over Afrin gedaan die Turkije steunden, en daarna is hij onder serieuze druk van een aantal politieke partijen komen te staan
- Daarna zijn we helaas een negatief proces ingegaan
- Als Nederland de betrekkingen wil verbeteren, zou het er goed aan doen om in plaats van zich met dit soort zinloze en niemand bindende zaken bezig te houden, na te denken over hoe je een land als Turkije voor je kunt winnen en daar stappen te zetten
- Dit besluit heeft voor ons geen enkele geldigheid en heeft ook internationaalrechtelijk gezien geen enkele geldigheid, ze hebben alleen zichzelf tevreden gesteld
- [Voorzitter TR parlement](#) gisteren: Veroordelen, beschouwen het als null and void, zwarte vlek, NL parlement zet zich op stoel rechtbank, besluit van land dat bij Srebrenica toekeek draag niet bij aan regionale of globale vrede. [Niets over kabinetspositie].
- Regeringswoordvoerder Bozdag [op Twitter](#) gisteren : Smadelijk besluit NL parlement voor TR nul land void. TR heeft nooit genocide gepleegd. Dat bewijzen historische documenten ook. Historische documenten, archieven en de waarheid kunnen niet met een parlementair besluit worden gewijzigd. [Niets over kabinetspositie]

Schrijvende pers

- Sabah op voorpagina verwijzing naar uitspraak Cavusoglu
 - Türkiye klein op voorpagina over 5 kamerleden met TR achtergrond die voor motie stemden - zijn ze soms van Armeense achtergrond?
 - Yeni Safak 1/8 voorpagina linksboven over “de oproep van het volk aan het Parlement om NL als genocideplegend land” aan te merken wegens Srebrenica, met korte beschrijving dat NL toekeek
 - Yeni Akit linksboven 1/6 voorpagina: NL is de koning van de genocides met verwijzingen naar historische gebeurtenissen in Indonesië en Srebrenica
 - Engelstalige Daily News [11.1](#) heeft niet op voorpagina
 - Engelstalige Daily Sabah heeft verwijzing naar gisteren gerapporteerde uitspraken EU-minister Celik
-

From: 10.2.e

Sent: Friday, February 23, 2018 8:17 AM

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e

Subject: Turkije reacties op moties Armeense kwestie

Beste collega's,

10.2.a

10.2.a

10.2.a

10.2.a

10.2.a

Geschreven pers:

- Paar kranten (Hürriyet, Posta, Vatan) hebben op voorpagina klein hoekje. Meeste kranten hebben het in de papieren editie (nog) niet. Heeft ook met tijdstip te maken, in TR twee uur later, meeste kranten al gereed op moment van stemming.
- Internetedities van alle kranten hebben het. Bij Sabah en Cumhuriyet nog in de top 10, bij Sözcü, Yeni Safak en Hürriyet daar al uit verdwenen.
- Bijna overall de kop: Parlement erkent gebeurtenissen als genocide Ca. de helft van de kranten voegt in de kop daaraan toe: Schandalig besluit
- Ca. de helft van de artikelen heeft (onder) in de tekst de melding dat het kabinet er anders in staat
- Inmiddels ook reactie TR MFA opgepikt "Sterke reactie"
- Vandaag 10h NL tijd interview met Sabah. Tekst wordt voor publicatie aan ons voorgelegd.

TV:

- CNN en nieuwszenders NTV hebben het vanochtend nog in hun lopende banner
- Bij CNN zat het item als 2^e in het nieuwsoverzicht, heel kort: TK heeft aangenomen, MFA heeft zo gereageerd
- Stemmingmakende A haber begon ochtendnieuws met lang item over Afrin, had veel negatief nieuws over de VS, maar noemde NL in de eerste 10 minuten niet, en ging vervolgens over tot krantenoverzicht

Sociale media:

- Veel retweets van krantenartikelen
- De honden en 11 maart komen nauwelijks terug
- Regelmatig wel verwijzingen naar "NL heeft zelf genocides gepleegd": Sebrentisa, Indonesië in 17^e/18^e eeuw (in 1740 10.000 Chinezen in Jakarta) en in jaren '50 van vorige eeuw. Vaak verwijzingen naar VOC, koloniaal - en slavernijverleden.
- Dit is onderwerp dat regelmatig terugkomt op Turkse social media. Ambassade gaat nadenken over counternarrative op dit punt
- Reactie op website ambassade (waar verklaring opstaat) en Facebook/Twitter (waar link naar website staat) slechts een handvol

Tekst verklaring MFA:

No: 53, 22 February 2018, Press Release Regarding the Decisions of the House of Representatives of the Kingdom of the Netherlands on the Events of 1915

We strongly condemn the decisions of the Dutch House of Representatives recognizing the events of 1915 as genocide.

The baseless decisions of the House of Representatives of a country who was a bystander to the Srebrenica genocide, an undying pain in the middle of Europe, have no place either in history or in justice. Thus, they are neither legally binding nor have any validity.

Turkey's position on the events of 1915 is based on historical facts and legal norms. The established jurisprudence in European law and the decisions of the European Court of Human Rights affirm our rightfulness.

Even so, we take note of the Dutch government's statement that "it will not follow the House in its assessment recognizing the 1915 events as genocide and that being represented at a commemoration ceremony in Yerevan would not imply recognition of the events as genocide."

102 e [Redacted]

Embassy of the Kingdom of the Netherlands

Hollanda Caddesi No: 5 | 06550 Yildiz – Ankara | Turkey

1 [Redacted]
0 [Redacted]
2 [Redacted]
[Redacted]

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: Turkije update voor M
Date: vrijdag 23 februari 2018 19:08:00

10.2.e

Hieronder een update voor M over verschillende ontwikkelingen m.b.t. Turkije.

Goed weekend!

Groet, 10.2.e

+++

Turkse reactie op erkenning Armeense genocide door NL parlement

- TUR reactie voorsnog zonder grootse stemmingmakerij. President Erdogan heeft nog niet gereageerd.
- Volgens verklaring TUR BZ is erkenning “niet valide en niet bindend”, en volgens TUR EU minister Celik (op twitter) draagt dit niet bij aan dialoog en oplossing.
- In TUR reacties verwijzingen naar Srebrenica (“NL toeschouwer”), maar ook nuancering dat het NL kabinet de erkenning door het parlement niet volgt.
- 10.2.a
[Redacted]
- TZ heeft regeringsstandpunt inzake erkenning herhaald en wat betreft demonstratie gewezen op vrijheid van vergadering in NL zolang openbare orde niet in het geding is.

onderstaande: buiten bereik WOB (ander onderwerp)

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: URG check voor 13.30: nalevering AO genocide + communicatie opties
Date: woensdag 21 februari 2018 12:38:00
Attachments: [aanvullende Q's.docx](#)
[communicatie na erkenning.docx](#)

10.2.e

Op basis van jullie commentaar en de voorbespreking vanochtend zijn de reacties op de verwachte moties voor het AO genocide aangepast (hieronder). Ook is er in overleg met de post en SZW een voorstel geschreven over mogelijke communicatie door SZW en ANK na afloop van het debat. Doel hiervan is om richting Turkse gemeenschap duidelijk te maken hoe het feitelijk zit. Hoor graag of dit voorstel (bijgevoegd) wat jullie betreft akkoord is voor bespreking met COM en voorleggen aan M.

Daarnaast zoals besproken nog een aantal Q&A's aan het dossier toegevoegd. Deze ook bijgaand.

Alvast bedankt voor jullie reacties. Het geheel moet om 13.30u al naar M. Hopelijk lukt het om voor dit tijd hier nog naar te kijken.

Vriendelijke groet,

10.2.e

+++

Reactie op moties

Motie 1 “Kamer erkent de Armeense genocide”.

Voorstel reactie M:

Oordeel Kamer

Spreekpunten:

- Dit betreft formeel een uitspraak van de Kamer, maar ik vind het toch belangrijk om hier iets over te zeggen.
- We delen de wens dat de betrokken partijen zich verzoenen.
- De weg daarnaartoe ziet het kabinet echter anders dan de indieners van deze motie.
- Volgens het kabinet **draagt deze motie op dit moment niet bij aan een oplossing**, noch aan de noodzakelijke acceptatie en verwerking van het verleden door beide landen. En dus past terughoudendheid.

- Bovendien, er is niet voldaan aan de voorwaarden die het regeerakkoord noemt om tot erkenning over te gaan: er is geen uitspraak van een internationaal gerechtshof of een bindende resolutie van de VNVR.
- **Het Kabinet zal de Kamer daarom niet volgen in dit oordeel.**

Motie 2 “Verzoekt de regering op regeringsniveau deel te nemen aan komende herdenking in Yerevan, en daarna bij ieder lustrum”

Vorstel reactie M:

Oordeel Kamer

Spreekpunten:

- De vreselijke gebeurtenissen van 1915 verdienen ons respect en onze aandacht.
- Nederland is daarom reeds enkele malen aanwezig geweest bij de herdenking in Yerevan, vertegenwoordigd door de Nederlandse ambassadeur.
- Nederland betuigt met het sturen van onze hoogste vertegenwoordiger in Armenië op een waardige manier respect voor de verschrikkelijke gebeurtenissen in 1915.
- Dit past bij de terughoudendheid die het kabinet wil betrachten in deze kwestie en de ruimte die het kabinet wil laten voor de noodzakelijke acceptatie en verwerking van het verleden door Armenië en Turkije.
- Indien de motie wordt aangenomen en de regering deelneemt aan de herdenking in Yerevan, betekent dat niet dat de regering daarmee een uitspraak doet over de vraag of er sprake is geweest van een genocide.

Voorgestelde communicatie

De moties waarin de TK de Armeense genocide erkent en de regering oproept bij de herdenking in Jerevan zal het nodige teweeg brengen in Turkije en in de Turkse gemeenschap in Nederland. Het onderscheid tussen kabinet en parlement zal niet goed begrepen worden, temeer daar de moties worden ingediend door de coalitiepartijen.

DEU adviseert om het kabinetsstandpunt, nadat dit door M richting de Kamer is gemeld tijdens het AO en VAO op donderdag a.s., op verschillende manieren te herhalen richting Turkse gesprekspartners. Bedoeling hiervan is de erkenning door het parlement zachter te laten landen, zonder verder te gaan dan het feitelijke kabinetsstandpunt of de erkenning door de Kamer te ondermijnen. Dit kan op de volgende manieren:

In (contacten met) Turkije

Achter de schermen:

- 10.2.a

Publiek:

- TZ ANK gaat in gesprek met betrouwbare TUR journalist om NL dualistisch stelsel en het kabinetsstandpunt in deze kwestie feitelijk toe te lichten.
Interview biedt een mogelijkheid om kabinetsstandpunt met een breder publiek in Turkije te delen. Om te voorkomen dat een verkeerd beeld ontstaat, wordt dit nauwkeurig afgestemd met COM en is publicatie onder voorbehoud van voorinzage (en correctie).
- Ambassade ANK en CG IST delen via Facebook en Twitter het kabinetsstandpunt over deze kwestie. Feitelijk, zonder verdere duiding.
Niet ongebruikelijk dat posten het kabinetsstandpunt vertalen voor lezers in het land van accreditering. Dit verheldert richting TUR publiek het kabinetsstandpunt mogelijk.

In Nederland

Publiek:

- Verwoording van kabinetsstandpunt door bewindspersonen en woordvoerders.

Achter de schermen

- BZ informeert NCTV, AZ en SZW over de verwachte erkenning door het parlement.
- MinSZW heeft op 13 maart a.s. een overleg met vertegenwoordigers van de Turks-Nederlandse gemeenschap.
Hoewel ruim na de erkenning, kan in communicatie wel verwezen worden naar dit gesprek dat al ingepland staat.
- MinSZW kan het kabinetsstandpunt over deze kwestie ter info delen met de 21 'Turkijegemeenten'.
Dit zijn de 21 NL gemeenten met een relatief grote groep mensen met een Turkse achtergrond. Deze gemeenten hebben doorgaans goed contact met de Turkse gemeenschap en worden regelmatig benaderd met vragen over standpunten van de NL overheid.

Q: Wat herdenkt de regering bij aanwezigheid bij de jaarlijkse herdenking?**A:**

- Volgens het Kabinet is het duidelijk dat in 1915 een grootschalige 'moordpartij' heeft plaatsgevonden op Armeniërs.
- Ook de Turske regering ontkent niet dat er veel Armeniërs zijn omgekomen in deze periode.
- Het verdriet hierover verdient ons respect en onze aandacht.
- Aanwezigheid bij de herdenking wil niet zeggen dat de regering daarmee een uitspraak doet over de vraag of er sprake is geweest van een genocide.
- Met aanwezigheid betoont het kabinet respect voor alle slachtoffers en nabestaanden van alle moordpartijen op minderheden.
- Ook benadrukt het kabinet op deze manier het belang van preventie van dergelijke vreselijke gebeurtenissen.

- 11.1 [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

Q: Welk bewindspersoon wordt afgevaardigd voor de herdenking in Yerevan?

A:

- Motie moet nog worden ingediend en er moet over gestemd worden.
- Kabinet moet zich als de motie wordt aangenomen, beraden op de vraag wie NL bij de herdenking vertegenwoordigt.

Q: Hoe verhoudt de Armeense kwestie zich tot de drie voorwaarden voor erkenning zoals genoemd in het regeerakkoord?

A:

1. Er is m.b.t. deze kwestie geen uitspraak van een internationaal gerechtshof en strafhof
2. Er is ook geen bindende resolutie van de VNVR.
3. Wat betreft wetenschappelijk onderzoek bestaat er verschil van mening tussen Turkse en Armeense historici.

Passage regeerakkoord:

“Leidend bij de erkenning van genocides zijn voor de Nederlandse regering **uitspraken van internationale gerechtshoven, eenduidige conclusies volgend uit wetenschappelijk onderzoek en vaststellingen door de VN**. Nederland handelt overeenkomstig de verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag inzake de voorkoming en bestraffing van genocide. In de VN Veiligheidsraad (VNVR) zet Nederland zich actief in voor de bestrijding van ISIS en de berechting van ISIS-strijders.”

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: sonderingen AO genocide
Date: dinsdag 20 februari 2018 16:27:56

Dag allen,

Hierbij de eerste uitkomsten van sondering voor AO Genocide donderdag a.s.

CU:

- Het zwaartepunt van dit dossier komt van de CU met de twee reeds bekende moties (Kamer spreekt uit genocide te erkennen en afvaardiging naar herdenking Jerevan op regeringsniveau).
- Daarnaast zal CU vragen om de (kwestie van) de Armeense genocide naast de 3 criteria in het RA te leggen en hoe zich dat dan verhoudt tot elkaar (11.1 [redacted]).
- De vraag wat de regering precies herdenkt bij aanwezigheid bij de herdenking (dit is een lastige vraag maar biedt ook de ruimte aan het kabinet om heel duidelijk uit te leggen hoe het kabinet in deze kwestie staat. Moet dus een robuust lijntje op komen).
- CU wees erop dat PVV/SP met motie zal komen waarbij ook de regering wordt opgeroepen te erkennen (11.1 [redacted]).
- CU zal nog een punt maken van ISIS en verwijzen naar de motie die al is ingediend bij het debat over Afrin vorige week (verzoekt de regering in de Veiligheidsraad steun te genereren voor de erkenning van genocide door ISIS-strijders).

D66:

- Wijst erop dat zwaartepunt bij CU zal komen te liggen en heeft verder geen hele uitgesproken punten voor dit AO.
- Wijst erop dat de vraag aan de orde zal komen wie het kabinet naar de herdenking zal sturen (11.1 [redacted]).
- Wijst erop dat andere partijen zeer waarschijnlijk de Rohinya zullen benoemen (PvdA en vooral DENK). Waarom dat dan geen genocide (ook hier geldt gewoon de lijn uit het RA en bovendien is de motie van CU een uitspraak van de Kamer, dus die moet de Kamer ook voor zijn rekening nemen).
- Zal mogelijk nog met iets komen op het terrein van het tegengaan van genocides (ook link naar ISIS) met operationele waarde. Dus weg van de erkenning vraag en meer gericht op hoe we nu in het heden en toekomst genocides kunnen voorkomen. Dat was nog niet concreet.

VVD:

- Nog geen verdere aanvullingen op de moties van CU.

CDA:

- Spreek zo nog.
- Komt mogelijk met moties die regering verzoekt zich in de VNVR in te zetten voor een zo spoedig mogelijke start van de werkzaamheden van het onderzoeksteam naar de misdrijven van ISIS in Irak en waar mogelijk het onderzoeksteam te ondersteunen
- en tevens in de VNVR te pleiten voor een mechanisme voor vervolging en berechting van ISIS-jihadisten wegens oorlogsmisdaden, misdaden tegen de menselijkheid en genocide, waar mogelijk mede op basis van de bewijsgeving door het VN-onderzoeksteam in Irak.
- Graag advies over deze motie (kunnen we hiermee uit de voeten? Etc)

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: bulletin: TUR reactie op genocide-motie
Date: vrijdag 16 februari 2018 17:30:00

10.2.e

Hieronder een update voor M over de Turkse reactie tot nu toe op de aankondiging van de Kamermotie over erkenning van de Armeense genocide.

Groet, 10.2.e

1

+++

- Aankondiging dat de Kamer de kwestie van de Armeense genocide als genocide zal erkennen, leidt vooralsnog niet tot sterke TUR reactie;
- 10.2.a
[Redacted text block]
- De aankondiging door de Kamer is vanochtend uitgebreid opgepikt in de Turkse media. Deze berichtgeving was deels feitelijk en deels suggestief – zinspelend op “een nieuwe crisis in relatie NL-TUR”. In de loop van de dag is deze berichtenstroom opgedroogd.

From: 10.2.e
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: TUR wetenschappelijke publicaties tegen kwestie van Armeense genocide
Date: donderdag 8 februari 2018 08:09:29

The effort to counter Armenian Genocide claims has been there for decades. They either commissioned academics abroad; or established think-tanks such as Armenian Researches Institute Eraren (English).

This is the –almost- full bibliography including works reflecting the Turkish arguments.
<http://www.eraren.org/index.php?Lisan=en&Page=Sayfa&No=28>

If you go to the thesis centre of Higher Education Board (YÖK) and write down 'Armenian' to the search box, you will be astonished by the sheer number of theses.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

1
0

From: 10.2.e
Sent: Wednesday, February 7, 2018 9:22 PM
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: FW: TUR wetenschappelijke publicaties tegen kwestie van Armeense genocide

Hi 10.2.

Below a request from 10.2.e from DEU, who asks if we are aware of any (Turkish) scientific publications that state that the genocide against the Armenians never happened. If we find any such publications, DEU would be delighted to receive them. They need it in preparation of a meeting with parliament about genocide, which will take place early next week, so grateful if you could have a look on Thursday.

Many thanks

10.
2

From: 10.2.e
Sent: woensdag 7 februari 2018 12:05
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: TUR wetenschappelijke publicaties tegen kwestie van Armeense genocide

10.2

Voor het AO genocide volgende week zijn we op zoek naar (Turkse) wetenschappelijke publicaties die stellen dat de 'kwestie van' de Armeense genocide niet heeft plaatsgevonden. Kunnen jullie bevestigen dat deze publicaties er zijn en de meest bekende publicaties met ons delen?

Alvast bedankt!

Groet, 10.2.e